

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Operace Boží hněv

Ota Wohlmuth

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce

Operace Boží hněv

Ota Wohlmuth

Vedoucí práce:

Mgr. Zbyněk Tarant, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....
Ota Wohlmuth

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	ČERNÉ ZÁŘÍ	3
	2.1 Vznik.....	3
	2.2 Akce a útoky před Mnichovským masakrem.....	4
	2.2.1 Únos letu č. 571 – Operace Izotop	4
3	MNICHOVSKÝ MASA KR	6
	3.1 Plán.....	6
	3.2 Pře pad	8
	3.2.1 Reakce a vyjednávání	9
	3.2.2 Přesun na letiště Fürstenfeldbruck	11
	3.2.3 Po masakru	13
	3.3 Reakce Izraele	14
4	OPERACE BOŽÍ HNĚV	16
	4.1 Plán odplaty	16
	4.2 Provedení.....	18
	4.3 Cíle.....	19
	4.3.1 Dopisní bomby.....	19
	4.3.2 Abdel Wá'il Zuajtar	20
	4.3.3 Mahmúd Hamšarí	21
	4.3.4 Husajn Abdalchér	22
	4.3.5 Básil al-Kubajsí	23
	4.3.6 Operace Jaro mládí	23
	4.3.7 Músa Abú Zajád.....	26
	4.3.8 Zajd Muchassí	27
	4.3.9 Muhammad Budia.....	27
	4.3.10 Lillehammerský omyl.....	28
	4.3.11 Said Hammami.....	31
	4.3.12 Wadia Haddád	32
	4.3.13 Alí Hasan Salameh.....	33
	4.3.14 Zuhejr Mohsen	34
	4.3.15 Abú Daúd	34
	4.3.16 Abú Ijád	35
	4.3.17 Atef Bseiso	36
	4.3.18 Fathi Šakaki.....	37
	4.3.19 Džamál a Adnán al-Gháší a Muhammad Safadí	37
	4.4 Reakce.....	38
5	ZÁVĚR	40
6	POZNÁMKY	43
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	44
8	RESUMÉ	50
9	PŘÍLOHY	51

1 ÚVOD

Smyslem a cílem této práce je poskytnout přehledný obraz odvetných akcí, které následovaly po masakru 11 izraelských reprezentantů na XX. letních olympijských hrách v Mnichově v roce 1972. Souhrnné a obecně užívané označení pro tuto izraelskou odvetnou operaci je *Operace Boží hněv*¹ též *Operace Hněv boží* (hebrejsky: *mivca' za'am ha-el*) nebo případně *Operace Bajonet*². Z tohoto pojmenování je tedy odvozen název této práce.

V první části práce je představena palestinská teroristická organizace Černé září³, její vznik, struktura, napojení na další organizace a uskutečněné akce a útoky před Mnichovským masakrem v roce 1972. V další části je chronologicky vylíčen průběh masakru na Olympijských hrách v Mnichově, okolnosti, které mu předcházely a skutečnosti, které nastaly bezprostředně po jeho konci.

Práce se dále zabývá rozhodnutími vrcholných izraelských představitelů a následnými událostmi, které vedly ke vzniku samotné *Operace Boží hněv*. Jsou zde představeny důvody, cíle a náplně této odvetné operace. V jednotlivých kapitolách jsou popsány vybrané lidské cíle určené k fyzické likvidaci na základě domnělé nebo skutečné spojitosti s plánováním a uskutečněním Mnichovského masakru.

V závěrečné části práce jsou shrnuty následky, úspěchy a nezdary po ukončení operace. Jsou zde předneseny rozpory, které existují mezi původním záměrem a smyslem celé odvetné operace a jejím skutečným průběhem a provedením.

Vzhledem k tomu, že téma této práce je přinejmenším kontroverzní, neboť se na průběhu operace podílely převážně tajné služby a k plnění

¹ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 189.

² BBC NEWS. Munich: Operation Bayonet.

³ GRESH, A.; VIDAL, D., *The New A-Z of The Middle East*, str. 54.

cílů bylo použito spíše nekonvenčních metod, které připomínají způsoby samotných teroristů, existuje k tématu mnoho informací, které si nezdávkou vzájemně zcela odporují. Je proto kladen důraz na získávání informací zejména od samotných aktérů operace, z nichž někteří poskytli rozhovory významným historikům a badatelům, z jejichž prací je čerpáno, případně sami zveřejnili informace s tím spojené. Časový odstup 45 let od začátku operace je také důvodem, proč mnohé dokumenty již mohly být odtajněny a zainteresované osoby mohly veřejně promluvit. Přes všechny tyto skutečnosti není v silách autora ověřit, zda se popisované události nad veškerou pochybnost staly, tak jak jsou v této práci popisovány.

2 ČERNÉ ZÁŘÍ

2.1 Vznik

Počátky vzniku palestinské teroristické organizace Černé září jsou datovány do roku 1970. Na přelomu 60. a 70. let stoupala obava jordánského krále Husajna z Organizace pro osvobození Palestiny (OOP)⁴, která v té době využívala Jordánsko jako svoji hlavní základnu v boji proti Izraeli. Zejména pak z hlavní frakce této zastřešující organizace – Fatahu.⁵ Králova obava o stabilitu malé monarchie byla namísto, neboť ozbrojené palestinské skupiny nerespektovaly jordánské zákony a vytvářely oblasti s vlastními pravidly. Tyto skutečnosti byly důvodem krvavých střetů mezi jordánskou armádou a Palestinci z řad OOP, při kterých na počátku roku 1970 umírají v Ammánu stovky lidí.⁶ V září téhož roku se podařilo Lidové frontě pro osvobození Palestiny (LFOP)⁷, která byla početnou frakcí OOP, unést čtyři komerční letouny, z nichž se třemi přistála na jordánském letišti Zarqá. Částečně neúspěšné vyjednávání o propuštění Palestinců vězněných v Evropě vedlo sice k propuštění všech cestujících a členů posádek, ovšem také k odpálení letadel na letištní ploše.⁸

Jordánský král jako reakci na neutuchající situaci v zemi vyhlásil 16. září 1970 stanné právo, neboť dohody s OOP z minulých let nebyly zjevně dodržovány a situace byla nadále neudržitelná. V následujících měsících se rozhořel konflikt, do kterého byla kromě Jordánska a Palestinců zapojena i syrská armáda prostřednictvím tanků a Izrael svými vzdušnými silami. Konflikt si vyžádal několik tisíc obětí a vedl ještě k větší radikalizaci členů OOP.⁹

⁴ OOP je palestinská organizace, založená Ligou arabských států 2. června 1964, s cílem dosáhnout zničení Izraele.

⁵ ČEJKA, M., *Izrael a Palestina*, str. 106. Fatah je založen na nacionální a sekularistické bázi.

⁶ ČEJKA, M., *Izrael a Palestina*, str. 142.

⁷ LFOP je založena na marxisticko-leninistické bázi.

⁸ KAPELIOUK, A., *Arafat*, str. 117-118.

⁹ ČEJKA, M., *Izrael a Palestina*, str. 142-143.

Výsledkem více než rok trvajících bojů bylo odsunutí OOP z Jordánska a také vznik skupiny Černé září, pojmenované právě po počátečním měsíci, ve kterém jordánský král zahájil ofenzivu proti OOP. Skupina Černé září byla vytvořena zejména jako pomsta vůči Jordánsku za krvavé září 1970, přičemž první akcí, která byla jako odvěta uskutečněna, bylo zabití jordánského premiéra Wasfí at-Talla 28. listopadu 1971.¹⁰

2.2 Akce a útoky před Mnichovským masakrem

Členové Černého září byli rekrutováni zejména z Fatahu, přestože Jásir Arafat prohlašoval, že se operace Černého září nijak OOP, resp. Fatahu netýkají. Navzdory tomu nijak neodsoudil výše uvedený první úspěšný atentát, který skupina provedla v Káhiře a při kterém zemřel vrcholný jordánský představitel.¹¹ Ještě téhož roku byl učiněn pokus o atentát na jordánského velvyslance v Londýně.¹² Na počátku následujícího roku 1972 bylo zavražděno pět agentů jordánského Mukábarátu¹³ v Bonnu, přičemž se na operacích podílelo kromě přibližně stovky Palestinců i několik Evropanů. Ve stejném období byly v Evropě podniknuty útoky proti ropným zařízením v Holandsku a Itálii.¹⁴

2.2.1 Únos letu č. 571 – Operace Izotop

8. května 1972 byl unesen let č. 571 belgické společnosti Sabena na lince z Bruselu do Tel Avivu. Ačkoli se informace o požadavcích čtyřech únosců, kteří prostřednictvím posádky přistáli s Boeingem 707 a přibližně stovkou cestujících na letišti v Lodu, liší¹⁵, nehrají rozdílné požadavky únosců zásadnější roli v pozdějším vyjednávání. Přibližně osm

¹⁰ GRESH, A.; VIDAL, D., *The New A-Z of The Middle East*, str. 55.

¹¹ KAPELIOUK, A., *Arafat*, str. 127.

¹² BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 266.

¹³ THOMAS, G., *Meč Gedeonův*, str. 65. Mukábarát je jordánskou zpravodajskou službou, známa je též pod zkratkou GID.

¹⁴ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 266.

¹⁵ HOY, C.; OSTROVSKY, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 191. srov. BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 266-267.

kilometrů od tohoto izraelského mezinárodního letiště se nachází v tu dobu protiteroristická jednotka Sajeret Matkal, což nikdo z únosců nemohl tušit.¹⁶ Pod vedením pozdějšího ministerského předsedy Ehuda Baraka a s využitím všech dostupných vyjednávacích prostředků, byl let č. 571 osvobozen šestnácti členy jednotky Sajeret Matkal, a to za pomoci několika důvtipných léček. Kromě dvou zastřelených únosců, byla zabita omylem jediná izraelská cestující. Celá finální operace od okamžiku vniknutí do kabiny nouzovými východy až do eliminace teroristů trvala 90 sekund. Jedná se tak o první úspěšnou osvobozovací operaci uneseného letadla svého druhu.¹⁷

Další a poslední útok Černého září před Mnichovským masakrem následoval 16. srpna 1972. Cílem byl tentokrát Boeing 707 izraelské letecké společnosti El Al na lince z Říma do Tel Avivu.¹⁸ Dvě dívky z Velké Británie, které trávily dovolenou v Itálii, byly natolik naivní, že se nechaly přesvědčit dvojicí Palestinců, aby dopravily ve svých zavazadlech radiomagnetofon do Izraele, jako nedostatkové zboží pro jejich tamní přátele. Když ukrytá nálož v magnetofonu po dosažení běžné letové hladiny explodovala v obrněném zavazadlovém prostoru letadla, výbuch byl kvůli okolnímu vyztuženému prostoru ztlumen a letadlo v pořádku přistálo na letišti v Tel Avivu.¹⁹

¹⁶ Sajeret Matkal je izraelskou speciální protiteroristickou jednotkou, začleněnou pod Izraelské obranné síly. Známa je především z pozdější Operace Blesk v Entebbe (1976).

¹⁷ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 24-26.

¹⁸ CARLTON, D.; SCHAERF, C., *International Terrorism and World Security*, str. 40.

¹⁹ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 58-59.

3 MNICHOVSKÝ MASAKR

3.1 Plán

Informace o tom, kdo byl skutečným duchovním otcem plánu na zmasakrování izraelských olympioniků, se liší. Navzdory tomu lze uvést jakýsi trojúhelník velitelů, ze kterých vražedný plán vzešel. Byli to: Salah Mesbah Chalaf, známý jako Abú Ijád; Alí Hasan Salameh, známý též jako Abú Hasan, případně Rudý princ a Mohammad Oudeh, známý jako Abú Daúd. První ze jmenovaných, Abú Ijád, byl pokládán za velitele celého Černého září a logicky tak patřil k nejhledanějším teroristům podle Izraele i Spojených států.²⁰ Osobně se k vedení Černého září nikdy nepřiznal.²¹ Alí Hasan Salameh je často uváděn jako duchovní otec mnichovského masakru²², přestože byl spíše jen vedoucím operace a myšlenka na masakr vznikla u zbylých dvou uvedených příslušníků Černého září.

Abú Ijád uvádí ještě jedno jméno, které je pravděpodobně skutečně to, ke kterému lze přiřadit označení duchovního otce masakru. Fachrí al-Umarí, který byl spolupracovník Abú Ijáda, se společně s Abú Daúdem sešli v červenci 1972 v Římě. Ještě předtím OOP zaslala Mezinárodnímu olympijskému výboru dvě žádosti, ve kterých požadovala, aby se mnichovské olympiády mohli zúčastnit palestínští sportovci. Na žádosti o účast nebylo olympijským výborem nijak reagováno, což si výše uvedení členové Černého září vyložili jako odmítnutí. Abú Ijád doslova uvádí: *„Tehdy Fachrí al-Umarí zjevně z okamžitého popudu vyslovil myšlenku unést část izraelských sportovců a držet je jako rukojmí.“*²³ Palestinci se tedy přeci jen měli „zúčastnit“ olympijských her. Abú Ijád uvedl v knize *Bez státu*, že cíle tohoto teroristického útoku měly být celkem tři, a to: *„prezentovat existenci palestinského národa celému světu, ať už se mu to líbí nebo ne“*, dále *„zajistit propuštění dvou set palestinských bojovníků, uvězněných v izraelských vězeních“* a *„použít neuvěřitelné množství*

²⁰ The Library of Congress, THE SOCIOLOGY AND PSYCHOLOGY OF TERRORISM, str. 52.

²¹ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 41.

²² HOY, C.; OSTROVSKY, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 193.

*hromadných sdělovacích prostředků shromážděných na jednom místě k prezentaci palestinského boje – ať už v dobrém či zlém!*²⁴

Příprava teroristického útoku začala v červenci 1972. Abú Daúd, dle pozdější výpovědi před vojenským prokurátorem, zajišťoval zbraně pro provedení útoku, a to v Bulharsku, kam osobně odjel a odkud je měl přepravit do Mnichova, kde pak shromažďoval další informace o olympijské vesničce.²⁵ Mezitím Abú Ijád spolu s Alím Hasanem Salamehem organizovali samotnou skupinu, která měla útok provést. Velitelem akce byl vybrán Palestinec narozený v Nezetu – Latíf Afífa, přezdívaný „Ísa“.²⁶ Jeho zástupcem se stal Júsuř Nazzál, přezdívaný „Tony“. Oba společně strávili v Mnichově před útokem několik týdnů. Nechali se zaměstnat v olympijské vesničce, přičemž plánovali přímo na místě provedení celé akce. Abú Ijád mezitím vybíral další členy přepadového komanda. Byli rekrutováni z uprchlických táborů v Libanonu, Sýrii a zejména v Jordánsku a do nejužšího výběru z původních padesáti mladíků jich bylo vybráno nakonec šest. Přepadové komando bylo tedy tvořeno dohromady osmi lidmi.²⁷ Tvořili jej: Latíf Afífa - velitel, Júsuř Nazzál – zástupce velitele, Afíf Ahmad Hámid, Chálid Džawád, Ahmad Šik Thaa, Muhammad Safadí, Adnán al-Gháší a Džamál al-Gháší. Posledních šest členů přicestovalo do Mnichova teprve pět dní před plánovaným útokem. Na společné schůzce s veliteli na Hlavním vlakovém nádraží v Mnichově se teprve večer 4. září 1972 dozvěděli, jaký úkol je čeká v následujících hodinách. Na stejném nádraží byly také ukryty zbraně, které Abú Daúd přivezl z Bulharska a ukryl je zde v uzamykatelných skříňkách.²⁸

²³ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 59-60.

²⁴ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 43.

²⁵ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 300-301.

²⁶ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 60.

²⁷ MARCOVITZ, H., *The Munich Olympics*, str. 31.

²⁸ LARGE, D. C., *Munich 1972: Tragedy, Terror, and Triumph at the Olympic Games*, str. 196.

3.2 Přepad

Krátce po půlnoci v úterý 5. září 1972 se izraelští reprezentanti spolu s vedoucím olympijské delegace Samuelem Lalkinem vraceli do olympijské vesničky v Connollystraße. Předešlý večer, zatímco palestinské přepadové komando pod vedením Latífa Afífy doladřovalo poslední detaily přepadení, shlédli sportovci a členové delegace divadelní představení. Přibližně v jednu hodinu v noci byli již všichni reprezentanti na svých pokojích, kterých bylo celkem pět.²⁹ Komando Černého září zahájilo operaci s názvem „Ikrit a Biram“ po čtvrté hodině ranní, když jeho členové rozděleni do dvou skupin po čtyřech dorazili k plotu před ubikacemi, kde v tu dobu spala izraelská reprezentace.³⁰ Teprve po 40 letech od události promluvili členové kanadského týmu vodního póla, kteří tehdy pomohli vražednému komandu překonat plot. Vraceli se podnapilí z oslavy vítězství a jejich budova sousedila s tou, ve které byla ubytována izraelská reprezentace. Členové komanda byli přestrojeni do atletického oblečení a vypadali jako reprezentanti. Na těle a v batozích měli ukryty dlouhé a krátké palné zbraně a ruční granáty.³¹

Prvními dvěma izraelskými oběťmi palestinského teroristického komanda byli Moše Weinberg, trenér zápasnického mužstva, a Josef Roman, vzpěrač. Hluk probudil další reprezentanty, z nichž některým se podařilo utéct okny, přesto bylo zajato devět rukojmí.³² Weinberg a Roman byli zabiti přitom, když se snažili bránit své ostatní kolegy a dát jim tak čas a prostor pro útěk. Požadavky palestinských teroristů byly obdobné jako při předešlých akcích – žádali propuštění Izraelem vězněných 234 Palestinců.³³ Svoje požadavky sdělili německé policii po páté hodině ranní, v tu dobu bylo uvězněno celkem deset rukojmí v jedné ložnici – Weinberg byl posléze při zoufalém pokusu sebrat zbraň členovi komanda zabit. Gadovi Cobarimu se podařilo utéci a nebyl zajat. Devět

²⁹ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 44-45.

³⁰ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 268.

³¹ KELLY, C., Munich massacre terrorists helped unwittingly by Canadians in 1972 Olympic atrocity.

³² BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 185.

rukojmí bylo stále naživu. Teroristé žádali navíc propuštění Adrease Baadera a Ulrike Meinhofové z Frakce Rudé Armády, kteří byli zadržováni Němci. To vše požadovali splnit do deváté hodiny ranní. Při nesplnění termínu a požadavků hodlali popravit každou hodinu jednoho ze zadržených rukojmí.³⁴

3.2.1 Reakce a vyjednávání

Teroristický útok byl poprvé v historii vysílán živě do celého světa, prostřednictvím četných televizních štábů, které se na místo sjely. Abú Ijád tím nepochybně dosáhl jednoho z kýžených cílů, které si stanovil při plánování operace. Svět se opět dozvěděl o Palestincích, jejich příběh byl znovu připomenut, avšak dozvěděl se též o zabitých Židech v Německu.³⁵ Izraelská předsedkyně vlády Golda Meirová prohlásila: „*Kdybychom ustoupili, pak by si nikdy nikde na světě nemohl být žádný izraelský občan jist svým životem.*“³⁶ Izrael tedy odmítl propustit vězněné Palestince a Německo odmítlo olympijské hry zrušit. Izraelci, kteří měli již zkušenosti s protiteroristickými zásahy, nabídli vyslání jednotky Sajeret Matkal na místo, což německá strana odmítla. Pozdější vývoj událostí ukázal, že Němci neměli žádné zkušenosti, postupy ani schopnosti, jak čelit podobným situacím.³⁷ Dosvědčuje to i následný výrok zakladatele německé protiteroristické jednotky GSG-9 Ulricha Wegenera: „*V té době jsme si podle mě počínali trochu naivně,...*“³⁸

Když do uplynutí prvního stanoveného termínu zbývala pouhá čtvrt hodina, Anneliese Graesová, která zprostředkovala komunikaci s velitelem komanda teroristů, Ísou, s ním vyjednala schůzku se třemi zástupci, které vyslala německá strana. Požadavky teroristů byly prostřednictvím Ísy zopakovány a bylo dojednáno posunutí termínu na dvanáctou hodinu. Po celou dobu byli vyslaní zástupci vystaveni hrozbě

³³ RAVIV, D.; MELMAN, J., *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*, str. 207-208.

³⁴ BURNTON, S., 50 stunning Olympic moments No 26: The terrorist outrage in Munich in 1972.

³⁵ RAVIV, D.; MELMAN, J., *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*, str. 208.

³⁶ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 268.

³⁷ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 185.

smrti, jelikož na ně z balkonu mířil jeden z únosců dlouhou zbraní a Ísa držel v ruce odjištěný granát.³⁹ Teprve šest hodin poté, kdy komando zajalo reprezentanty, byla v 10:45 vytvořena oficiální krizová komise. Pozdější vyjednávání vedla pouze k tomu, že byly posunovány termíny pro splnění požadavků teroristů. Nikdo ze zúčastněných stran nebyl ochoten slevit ze svých požadavků. Německo odmítalo vpustit do dění izraelský Sajeret Matkal. Izraelci odmítli propustit vězněné Palestince. Palestinští teroristé odmítli německou nabídku „neomezeného množství peněz“, přičemž je patrné, že Němci naprosto nepochopili požadavky teroristů a zejména jejich cíl, ve kterém jim v žádném případě nešlo o peníze. Byl to začarovaný kruh, ze kterého nakonec slevila německá strana, když na nátlak Mezinárodního olympijského výboru a veřejnosti dočasně přerušila olympijské hry v půl čtvrté odpoledne.⁴⁰

Izraelská strana vyslala na základě pověření premiérky Goldy Meirové na místo ředitele Mosadu, generála Cvi Zamira. Ten apeloval na představitele vlády Spolkové republiky, aby umožnili zásah izraelského Sajeret Matkalu, ovšem poslední slovo měla bavorská zemská vláda, která Zamirův návrh zamítla. Bavorskou vládu nepřesvědčila ani izraelská zkušenost s osvobozením letadla v rámci Operace Izotop před několika měsíci.⁴¹ Konečná lhůta byla několikrát posunuta po jednání vyjednavačů a Ísy, přičemž před pátou hodinou odpoledne vznesli teroristé nový požadavek. Chtěli být přepraveni letecky do Egypta. Nejprve byl požadavek teroristů na přesun odmítnut vyjednavači. Krátce po páté hodině byl zkontrolován stav přeživších reprezentantů, kteří s přesunem souhlasili.⁴² Na letišti Fürstenfeldbruck u Mnichova byla proto připravena past na teroristy, přičemž byla připravena velmi nedbale a nepromyšleně, jak dosvědčují nadcházející události.⁴³

³⁸ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 81.

³⁹ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 68-69.

⁴⁰ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 59-61.

⁴¹ RAVIV, D.; MELMAN, J., *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*, str. 208.

⁴² BURNTON, S., 50 stunning Olympic moments No 26: The terrorist outrage in Munich in 1972.

⁴³ BAR ZOCHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 185.

3.2.2 Přesun na letiště Fürstenfeldbruck

Letiště poblíž Mnichova se mělo stát místem, kde budou izraelští rukojmí osvobozeni, alespoň tak si to plánovaly německé úřady. Generál Zamir z řídicí věže osobně sledoval celou akci, přičemž později prohlásil: „*Existovala hluboká propast mezi naším hodnocením německých schopností plánovat a provádět akce a skutečností.*“⁴⁴ Teroristy spolu s rukojmími přepravily na letiště dva vrtulníky, ve třetím stroji letěl tým vyjednávačů. Němci skutečně připravili požadovaný letoun Boeing 727 na vzletovou plochu, ale nemínili ve skutečnosti s ním nechat někoho odletět. Po přistání vrtulníků šel Ísa a další člen komanda zkontrolovat přistavený letoun, přičemž to měl být konec celého teroristického komanda.⁴⁵ V těchto chvílích se začala projevovat katastrofální nepřipravenost a nepromyšlenost celé záchranné operace, neboť to byl ve skutečnosti začátek konce zbylých reprezentantů.

V tomto momentě bylo teoreticky možné zlikvidovat všech osm členů komanda Černého září, neboť dva z nich byli na cestě k Boeingu a dvě dvojice teroristů hlídaly oba vrtulníky s rukojmími, se kterými přiletěly. Stáli přitom venku mimo vrtulník. V každém vrtulníku seděl uvnitř jen jeden člen komanda. Dvanáctičlenná německá posádka z přistaveného Boeingu dezertovala v průběhu letů vrtulníků na letišti, potom co si uvědomila, že letadlo s prudce hořlavým leteckým benzínem je příliš nebezpečné, má-li se v něm pohybovat někdo s granátem a se zbraní. Nutno podotknout, že všichni členové posádky byli ve skutečnosti nedbale převlečení policisté, kteří měli Ísu a dalšího člena komanda zlikvidovat. Poté co Ísa po prohlídce zjistil, že Boeingu chybí posádka a letadlo není připravené k odletu, tak jak bylo přislíbeno, vracel se spolu s dalším členem komanda k vrtulníkům.⁴⁶

⁴⁴ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 269.

⁴⁵ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 128-129.

⁴⁶ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 80-81.

Němečtí odstřelovači zahájili v tomto momentě palbu.⁴⁷ Bylo 22:35 a pět policejních odstřelovačů mělo zlikvidovat osm teroristů v jeden okamžik. Někteří z nich byli vzdáleni necelých 30 metrů, přesto v prvním okamžiku byli zlikvidováni pouze dva z teroristů. Na skutečnost, že počet nasazených odstřelovačů byl zcela nedostatečný, neboť na jeden cíl bývá obvykle nasazena nejméně dvojice, ne-li trojice mužů, jak vyplývá z policejní praxe, je třeba upozornit, neboť z dnešního pohledu je to velmi zarážející. Adekvátní počet odstřelovačů by byl v tomto případě nejméně 16 mužů, resp. ještě více.⁴⁸ Vlivem této nepřipravenosti a dalších faktorů probíhala do 22:50 velmi nepřehledná přestřelka, ve které byli mj. zaangažováni piloti vrtulníků, kteří se snažili zachránit. Policejní odstřelovači nebyli mezi sebou rádiově koordinováni, přestože žádali o vysílačky. Zato neozbrojení hlídači olympijské vesničky byli vybaveni stovkami vysílaček. Řízení takové akce bylo tedy prakticky nemožné, navíc odstřelovači byli vybaveni neadekvátními zbraněmi, neměli žádné prvky ochrany a bylo jich pouze pět. Neznali ani vzájemné postavení mezi sebou, takže byli navzájem v zásahové zóně. Výčet pochybení německé policie a činitelů by mohl pokračovat a hraničit s nebetyčnou drzostí a zoufalou neschopností.⁴⁹

Nakonec přišlo o život pět teroristů a jeden policista. Těm přeživším třem se podařilo zabít všech devět izraelských rukojmích granátem a střelbou do vrtulníků. Žádný z reprezentantů nepřežil. Bylo zabito 11 izraelských olympioniků. Tři z teroristů byli zadrženi.⁵⁰ Následně bylo zjištěno, že David Berger, vzpěrač, zemřel kvůli udušení, protože se hasiči odmítli přiblížit k hořícímu vrtulníku po výbuchu z obavy o život.⁵¹ Osud reprezentantů byl zpečetěn, když se Němci rozhodli do akce nasadit obrněné transportéry, jelikož se teroristé schovávali pod vrtulníky. Z pozdějšího vyšetřování vyšlo najevo, že svázaným sportovcům chybělo k osvobození z uvázaných lan velmi málo a nebyť náhlého překvapení

⁴⁷ RAVIV, D.; MELMAN, J., *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*, str. 208.

⁴⁸ BURNTON, S., 50 stunning Olympic moments No 26: The terrorist outrage in Munich in 1972.

⁴⁹ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 138-140.

⁵⁰ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 186.

⁵¹ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 84.

v podobě obrněnců, měli jistou šanci se z vrtulníků dostat pryč.⁵² Toho dne zemřeli Moše Weinberg, Josef Gutfreund, Josef Romano, Jakov Springer, Andre Spitzer, Mark Slavin, Kehat Šor, Amicur Šapira, Eliezer Halfin, Zeev Friedman a David Berger.⁵³

3.2.3 Po masakru

Na místo tragédie se z řídicí věže krátce po půlnoci 6. září dostal generál Zamir spolu s Victorem Cohenem, který s ním přicestoval jako zástupce Šin Bet.⁵⁴ Po prvotním ohledání místa bylo jasné, že nikdo z reprezentantů nepřežil. Mezitím se však šířily neověřené zprávy od všudypřítomných reportérů, že všichni rukojmí byli osvobozeni a teroristé usmrceni. Tyto informace byly následně šířeny do celého světa, kde si mnozí lidé oddechli a někde propukaly i oslavy. Generál Zamir informoval premiérku Goldu Meirovou o tom, že nikdo z reprezentantů nepřežil, čemuž odmítala uvěřit pod vlivem zpráv z televize. Teprve po 3. hodině ranní vydala agentura Reuters zprávu o tom, že nikdo z rukojmích nepřežil.⁵⁵ Následně se rozjel kolotoč vzájemného obviňování, především proto, aby Němci zakryli svá fatální pochybení. Snažili se svoji neschopnost a neprofesionalitu svést na Izraelce a Palestince. Některá pochybení bavorské policie již byla uvedena výše, navzdory tomu by výčet selhání mohl pokračovat ještě několik stran.⁵⁶ Přesto na tiskové konferenci bezprostředně po tragédii šéf mnichovské policie Manfred Schreiber doslova tvrdil: „*Ozývají se hlasy, že rukojmí zahynuli vinou chyb policie. Bylo tomu ale naopak. Rukojmí zahynuli, protože teroristé v ničem nechybovali.*“⁵⁷

Z osmi teroristů přežili přestřelku na letišti u Mnichova tři – Džamál al-Gháší, Adnán al-Gháší a Muhammad Safadí. Všichni byli zadrženi

⁵² JONAS, G., *Odveta: Skutečný příběh jedné izraelské protiteroristické operace*, str. 18.

⁵³ GIBIŠ, V., POHNUTÉ OSUDY: Černé září. Palestinci na olympiádě v Mnichově zabili 11 Izraelců, viz také Obrázek č. 1.

⁵⁴ Šin Bet neboli Šabak je izraelskou kontrarozvědnou službou.

⁵⁵ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 85-89.

⁵⁶ BURNTON, S., 50 stunning Olympic moments No 26: The terrorist outrage in Munich in 1972.

⁵⁷ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 160.

v Německu, ovšem jejich výsledky ani vazba netrvaly dlouho. Již 29. října byl unesen letoun německé Lufthansy na lince z Damašku do Frankfurtu palestinskými teroristy. Pod pohrůžkou odpálení letadla požadovali únosci propuštění všech tří zadržených teroristů z Mnichova, s čímž Němci souhlasili. Izraelská vláda o propuštění nebyla informována.⁵⁸

3.3 Reakce Izraele

Izraelské rozhořčení dosáhlo svých mezí a první reakce přišla již 8. září. Přes sedm desítek letounů Izraelského vojenského letectva provedlo nálety na základny OOP v Sýrii a Libanonu. Byla to největší potyčka od Šestidenní války, přičemž bylo sestřeleno celkem pět letounů Sýrie a Izraele. Nasazena byla také pozemní vojska, která vpadla do Libanonu následujícího dne, a též dělostřelectvo.⁵⁹ Celkový součet zabitých činil přes 250, z nichž naprostá většina byli teroristé z OOP. Zničeny byly i stovky domů, avšak nikdo ze zabitých nebo zajatých teroristů neměl žádnou spojitost s Černým zářím nebo s Mnichovským masakrem.⁶⁰

V Izraeli také zasedla Koppelova komise, která prošetřovala pochybení, ke kterým došlo na izraelské straně při zajišťování bezpečnosti vyslané reprezentace na olympijské hry. Existovaly totiž indicie o tom, že zpravodajské služby, zejm. Mosad, zachytily určité zprávy o chystané teroristické operaci v Mnichově, avšak nepodnikly žádné bezprostřední kroky k odvrácení útoku, neboť získané informace nepřesně vyhodnotily. Nelze také konstatovat, že by Izrael zahájil po masakru v Mnichově likvidační kampaň proti teroristům, neboť ta trvala již mnohem déle. V roce 1971 byl zlikvidován v Bejrútu šéf operací LFOP Wadíd Haddád, v červenci následujícího roku ve stejném městě Ghasan Kanafání, mluvčí téže organizace. Byly také rozesílány dopisové bomby

⁵⁸ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 181.

⁵⁹ HOY, C.; OSTROVSKY, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 192.

⁶⁰ PLAW, A., *Targeting Terrorists: A License to Kill?*, str. 45.

již od 60. let. Jednu z nich obdržel posléze i nástupce Kanafáního – Abú Šaríf.⁶¹

Týden po Mnichovském masakru zaútočilo Černé září znovu v Evropě. V Bruselu byl vážně postřelen aktivní důstojník Šin Bet – Cadok Ofir, který patřil k oficiálnímu velvyslaneckému sboru v Belgii. Bylo zde koncentrováno velké množství zpravodajských důstojníků, kteří byli odsunuti z Francie v roce 1965 kvůli aféře s vraždou Ben Baraka.⁶²

⁶¹ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 270-271.

⁶² RAVIV, D.; MELMAN, J., *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*, str. 210.

4 OPERACE BOŽÍ HNĚV

4.1 Plán odplaty

Další reakcí Izraele, která již přímo souvisela s Mnichovským masakrem a Černým zářím, bylo vytvoření tzv. „Komise X“ nebo „Výboru X.“ Výbor byl vytvořen premiérkou Goldou Meirovou a ministrem obrany Moše Dajanem. Jeho cíl byl jasně definován: Likvidace lidí, kteří byli zapojeni přímo nebo nepřímo do masakru v Mnichově.⁶³ Zlikvidováno mělo být kolem 35 teroristů na přímý příkaz premiérky.⁶⁴ Celkový počet jmen na seznamu není znám, neboť byl v průběhu dalších let rozšiřován o další členy OOP, kteří nutně nemuseli mít souvislost s Mnichovským masakrem nebo Černým zářím.⁶⁵ Celou akci dostal na starosti generál Aharon Jariv, který od poloviny šedesátých let zastával pozici velitele vojenské rozvědné služby. Získal si důvěru premiérky Meirové a byl jmenován na pozici „premiérského poradce v boji proti terorismu“.⁶⁶ Odplata měla mít zastrašující charakter. Přesto bylo dbáno na to, aby *„základem všech takových operací bylo naprosté popírání odpovědnosti, bez ohledu na to, jak nepravděpodobně tato tvrzení působí.“*⁶⁷

S tímto přístupem Izrael úspěšně přistupoval k operacím i v mnohem pozdější době a je pro jeho jednání typický. Přestože bývá po akcích jeho tajných služeb, případně armády, evidentní, že existuje vazba na Izrael, je to notoricky popíráno mlčením a mlžením. Buď je odpovědnost zcela popírána, obvykle v případech jako jsou likvidace strůjců Mnichovského masakru, nebo je zachován neutrální přístup, kdy odpovědnost není ani popírána, ale ani přiznána, s čímž se lze setkat např. při některých akcích izraelské armády v okolních arabských státech. Tento přístup může být matoucí pro izraelské nepřátele, neboť nevědí

⁶³ JOHNSON, L. K., *Strategic Intelligence: Covert action : behind the veils of secret foreign policy*, str. 66.

⁶⁴ HOY, C.; OSTROVSKY, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 192-193.

⁶⁵ OPPERSKALSKI, M., *Mossad: (nájemní vrahové a tajní agenti Izraele)*, str. 37.

⁶⁶ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 186.

⁶⁷ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 270-271.

vždy zcela jistě, zda za danou akcí stojí přímo Izrael anebo je to někdo z jejich vzájemných konkurentů.

Spolu s generálem Jarivem se při této příležitosti setkal s premiérkou Meirovou i generál Zamir a představili ji jasný plán. **Boží hněv**. Premiérka měla ovšem výhrady a obavy k likvidačním akcím. Bylo jí jasné, že operace budou nelegální a budou ohroženy životy lidí, nejen těch Mosadem nasazených. Po rozmluvě s oběma generály s plánem souhlasila, přesto žádala plnou kontrolu, aby operace nepřerostly do nekontrolovatelného běsnění tajných služeb. Do jím vytvořeného „Výboru X“ zasedl ještě kromě ministra obrany Dajana, místopředseda vlády Jigal Alon. Všechny jednotlivé likvidace měli být schváleny tímto výborem na základě dokumentace, kterou měli předložit za zpravodajské služby generálové Jariv a Zamir.⁶⁸

Premiérka Meirová vystoupila týden po Mnichovském masakru před Knesetem, aby jeho členy ubezpečila, že Izrael povede válku proti teroristům stojícím za tímto činem, ale i za předešlými teroristickými akcemi namířenými proti Izraeli. Nemohla však uvádět detaily, ani způsoby, jak bude tato válka vedena. Bylo zřejmé, že rozlohou to bude válka impozantní, jelikož měla probíhat napříč Evropou a Blízkým východem. Teroristé nejen z Černého září se ukryvali všude, avšak v Izraeli, kde by zásahy byly nejsnazší, nebyl prakticky žádný.⁶⁹ Když se setkala s rodinami obětí toho dne, byla otevřenější, když prohlásila: *„Rozhodla jsem se pronásledovat všechny a každého z nich. Ani jeden z lidí, kteří se na zločinu podíleli, nebude už příliš dlouho chodit po této zemi.“*⁷⁰

⁶⁸ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 189-190.

⁶⁹ TYLER, P., *Fortress Israel*, str. 226-227.

⁷⁰ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 115.

4.2 Provedení

Pověření provádět výše zmíněné likvidační operace dostal Mosad, neboli Institut pro výzvědné a zvláštní operace. Jako kterákoli jiná zpravodajská služba disponoval Mosad několika odděleními, jejichž vzájemná souhra byla pro splnění cílů klíčová. Každý jeden z teroristů, jenž měl být zlikvidován, byl nejprve identifikován. Různé jednotky spadající pod Mosad měly rozděleny úkoly a pouze jejich vzájemná souhra mohla vést k úspěšnému splnění operace. Sledovací tým nejprve daného člověka identifikoval. Musel se přesvědčit o tom, zda je daný cíl skutečně tím, kým být má podle dodaných informací z ústředí rozvědky. Pozdější vývoj ukáže, že již v tomto prvním a zásadním kroku mohli udělat příslušníci sledovacího týmu naprosto fatální chybu, když neprovedli identifikaci důsledně, což vedlo mj. k mezinárodní roztržce a dalším neblahým následkům.⁷¹ Byla-li totožnost cíle ověřena a bylo-li potvrzeno, že se jedná o cílovou osobu, sledovací tým nadále shromažďoval informace o dané osobě, aby její likvidace proběhla bez komplikací. Další skupina zajišťovala logistickou podporu sledovacímu týmu. Dále byl ve hře komunikační tým, který koordinoval operaci s přípravným týmem, který obvykle sídlil v nějakém velkém městě v Evropě a byl přímo napojen na ústředí Mosadu. Operační oddělení Mosadu, které Operaci Boží hněv mělo uskutečnit, se nazývalo Mecada. V té době bylo pod vedením Mike Harariho.⁷²

Pokud všechny výše uvedené týmy vykonaly svou práci úspěšně, pak byla na místo vyslána složka Mosadu, spadající pod útvar zvláštních operací (Mecada, příp. Caesarea) – Kidon. Členové této složky tvořili elitní úderné komando, které mělo vybraný cíl na základě zjištěných poznatků předchozích týmů zlikvidovat. Jeho členové byli vybíráni ze zvláštních jednotek armády, např. ze Sajeret Matkalu. Požadavky na členy byly enormní, neboť požadované schopnosti měly být velmi všestranné a sebemenší chyba mohla vést k selhání celé operace.

⁷¹ Viz např. Lillehammerská aféra.

⁷² BAR ZOCHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 190.

Všichni členové museli projít důkladnými prověrkami a vyšetřeními.⁷³ Počet členů Kidonu byl přibližně čtyřicet, přičemž jej tvořili zdatní muži i ženy. Museli projít všestranným výcvikem, při kterém se učili používat nejrůznější metody zabíjení a přitom po sobě nezanechat stopy. Studovali dosavadní poznatky a zároveň se učili přizpůsobovat neustále se měnícím podmínkám ve městech. Týmy byly tvořeny čtyřmi členy.⁷⁴

Celkový počet lidí všech týmů nasazených na jeden cíl byl patnáct. Z Kidonu byli dva členové určeni na přímou likvidaci, další dva pak hlídali bezprostřední okolí prvních dvou.⁷⁵ Z toho je patrné, že naprostá většina členů nebyla zabijáky, jak je to mnohdy prezentováno, nýbrž jen připravovala zásah pro pouhé dva vykonavatele.

4.3 Cíle

V následujících kapitolách budou vylíčeny dílčí akce v rámci Operace Boží hněv. Jejich řazení je chronologické, obvykle podle data úmrtí dotyčné osoby. Operace neprobíhaly podle priority nebo pořadí umístění osob na seznamu vytvořeného Výborem X.

4.3.1 Dopisní bomby

V průběhu září 1972 po Mnichovském masakru zaútočilo Černé září formou dopisních bomb. Na izraelské ambasádě v Londýně explodovala dopisní bomba dr. Amimu Šchorimu a zabila ho 19. září. Celkem bylo rozesláno přes šest desítek dopisních bomb stejného typu na nejrůznější izraelská velvyslanectví a místa v New Yorku, Ottawě, Montrealu, Paříži, Vídni, Ženevě, Bruselu, Buenos Aires, Tel Avivu a Jeruzalémě. Ukrytá výbušná zařízení byla velmi sofistikovaná a špatně detekovatelná kvůli velmi malým rozměrům, přesto se je podařilo všechna zachytit s výjimkou té, která zabila dr. Šchoriho v Londýně. Od 24. října

⁷³ RAVIV, D.; MELMAN, J., *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*, str. 443-444.

⁷⁴ THOMAS, G., *Meč Gedeonův*, str. 133.

⁷⁵ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 188.

začali dopisy vybuchovat také příslušníkům OOP, jelikož odesilatelem byl tentokrát Mosad. Nejprve v Libyi Mustafa Awad Abú Zajd a Abú Chalil v Alžírsku. Následoval Omar Tzufan a Ahmed Abdulah ve Švédsku a Adnan Hamad v Německu. Nikdo ze zraněných neměl s Černým zářím nic společného. Hlavní účel odvetné kampaně byl psychologický, tedy vyvolání strachu a odrazení dalších potenciálních teroristů od jejich akcí.⁷⁶

4.3.2 Abdel Wá'il Zuajtar

16. října 1972 zasáhl Kidon v pomnichovském období poprvé. Čekání na výtah se stalo osudné Abdelu Wá'ilu Zuajtarovi, když byl ve svém domě zastřelen celkem dvanácti střelami z Beretty 71.⁷⁷ Zuajtar byl umělcem a úředníkem na libyjské ambasádě v Římě. Narodil se v Nábulusu a po otci zdědil překladatelský talent. Podle přátel byl skromný, mírný a nenásilný. Přesto to byl on, kdo naplánoval poslední teroristickou akci Černého září před Mnichovským masakrem a 16. srpna 1972 se pokusil vyhodit do vzduchu letadlo společnosti El Al.⁷⁸ Ačkoli se jeho akce nevydařila kvůli obezřetnosti a opatřením letecké společnosti, byl mimosoudně odsouzen ke smrti.⁷⁹ Byl také bratrancem Jásira Arafata. Kromě neúspěšného pokusu zničit letadlo El Al v roce 1972 jej Mosad vinil i z únosu letadla stejných aerolinek v roce 1968 z Říma.⁸⁰ Celý zasahující tým, který ho zabil, z místa uprchl a nikdo z jeho členů nebyl nikdy dopaden.⁸¹ Zuajtar vedl sice skromný život a pohyboval se po městě neozbrojen a předvídatelně, přestože jej vyšetřovala italská policie kvůli bombovému útoku na ropnou rafinérii. Ta také nakonec konstatovala, že jeho vražda byl politicky motivovaný čin.⁸²

⁷⁶ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 128-130.

⁷⁷ HOY, C.; OSTROVSKÝ, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 193.

⁷⁸ Viz kapitola 2.2.1 této práce.

⁷⁹ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 191-192.

⁸⁰ JONAS, G., *Odveta: Skutečný příběh jedné izraelské protiteroristické operace*, str. 87.

⁸¹ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 191-192.

⁸² KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 133-135.

4.3.3 Mahmúd Hamšarí

8. prosince 1972 zazvonil dr. Mahmúdu Hamšarímu telefon, který byl jeho posledním v životě. Patřil mezi nejrespektovanější členy OOP v Evropě, kde provozoval skromnou kancelář ve svém pařížském bytě. Byl spíše Francouzem než Palestincem a vedl měšťácký způsob života se svoji francouzskou manželkou a dcerou. Podobně jako Zuajtar byl neozbrojen a přátelé jej označovali za mírného a diplomatického člověka. Sledovací tým Mosadu zkoumal jeho zvyky a způsob života a došel k závěru, že bude relativně snadným cílem, jelikož má mnoho stereotypních návyků, které denně opakuje, což ho činilo snadno zranitelným stejně tak, jako byl Zuajtar.⁸³ Důvodů, proč ho potkal podobný osud a byl zařazen do Operace Boží hněv, bylo hned několik. Mosad jej kromě přípravy Mnichovského masakru vinil z vedení francouzské pobočky Černého září. Měl být také odpovědný za pokus o atentát na Ben Guriona v Dánsku v roce 1969.⁸⁴ Byla mu přičítána role v odpálení letu č. 330 společnosti Swissair na lince z Curychu do Tel Avivu v roce 1970, při kterém explodovala v nákladovém prostoru letounu barometrická nálož. Letadlo se stalo neovladatelné a při nárazu na zem zemřelo všech 47 lidí na palubě. Pobočku Černého září měl řídit přímo ze svého bytu přes telefon a apartmán měl sloužit jako úschovna zbraní. To vše bylo dostatečným důvodem pro jeho požadované odstranění.⁸⁵ Jeho likvidace měla být efektivněji provedena, proto jej nestačilo pouze zastřelit, jako Zuajtara. Poté co byl vylákán z bytu na dvě schůzky s falešným novinářem, který byl ve skutečnosti členem Mosadu, mu byla instalována bomba v bytě v blízkosti telefonu. Když se členové likvidačního týmu ujistili, že je doma sám a nedojde k újmě někoho dalšího, zatelefonovali

⁸³ NASR, K. B., *Arab and Israeli Terrorism: The Causes and Effects of Political Violence, 1936-1993*, str. 69.

⁸⁴ JONAS, G., *Odveta: Skutečný příběh jedné izraelské protiteroristické operace*, str. 115.

⁸⁵ VARGO, M. E., *The Mossad: Six Landmark Missions of the Israeli Intelligence Agency, 1960-1990*, str. 124-125.

mu.⁸⁶ Exploze ho nezabila na místě, jelikož byl ještě schopen po výbuchu vyprávět, přesto zemřel později v nemocnici.⁸⁷

4.3.4 Husajn Abdalchér

25. ledna 1973 ulehl Husajn Abdalchér, též známý jako Husajn aš-Šír, na Kypru ke spánku naposledy.⁸⁸ Byl roztrhán náloží ukrytou pod postelí, která byla opět dálkově odpálena, jako v případě dr. Hamšariho.⁸⁹ Jeho likvidace byla obtížnější, než v předchozích dvou případech, jelikož používal ozbrojené ochranky. Patřil k příslušníkům OOP a představoval spojení s KGB na Kypru. Abdalchér měl plánovat teroristický útok v přístavu v Haifě. Z Kypru měla být unesena řecká loď a za pomoci výbušnin a zbraní měl být proveden masivní útok v haifském přístavišti.⁹⁰ Patřil mezi vedoucí představitele Černého září na Kypru, kde probíhala v té době válka izraelských a arabských agentů. V této operaci měl figurovat osobně Mike Harari, vedoucí Mecady. V Nikósii v hotelu Olympia, kde byl ubytován, byl také Abdalchér onou náloží zabit.⁹¹ K odpálení došlo poté, co dálkově řízené zařízení zaznamenalo, že si Abdalchér lehl na postel. Členové likvidačního týmu si mohli být jisti, že se v tu dobu nachází přesně nad výbušným zařízením. Byl také pozorován dalšími členy, kteří viděli zhasnutí osvětlení v pokoji, a proto bylo následné odpálení téměř jistotou.⁹² Harari celou akci sledoval z jiné budovy.⁹³

⁸⁶ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 192-193.

⁸⁷ HOY, C.; OSTROVSKY, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 193.

⁸⁸ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 271.

⁸⁹ HOY, C.; OSTROVSKY, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 193.

⁹⁰ JONAS, G., *Odveta: Skutečný příběh jedné izraelské protiteroristické operace*, str. 125.

⁹¹ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mossad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 194.

⁹² VARGO, M. E., *The Mossad: Six Landmark Missions of the Israeli Intelligence Agency, 1960-1990*, str. 130-131.

⁹³ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 151.

4.3.5 Básil al-Kubajsí

6. dubna 1973 byl dr. Básil al-Kubajsí, původem z Iráku, zastřelen v Paříži.⁹⁴ Byl zabit na ulici dvěma zabijáky z Kidonu, podobně jako Zuajtar. Rozsudek smrti nad ním byl vynesen z několika důvodů. Měl připravovat atentát na Goldu Meirovou při její státní návštěvě Spojených států, který se podařilo na poslední okamžik zmařit. Měl také obstarávat logistickou podporu v oblasti zbraní pro Černé září v Evropě.⁹⁵ Kubajsí byl obezřetný, jelikož si byl vědom předchozích likvidačních akcí, přesto chodil neozbrojen po ulicích a sledovacímu týmu se podařilo zachytit jeho zvyky. Likvidační tým ze země několik hodin po jeho zastřelení zmizel.⁹⁶

Další obvinění Kubajsího spočívalo v jeho spolupráci s LFOP George Habáše. Jelikož byl přinejmenším čtvrtým zabitým členem Černého září od počátku Operace Boží hněv, reakce protistrany na sebe nenechala dlouho čekat. V Římě byl zastřelen pracovník El Al, Vittorio Olivares, který měl ve skutečnosti pracovat pro Mosad.⁹⁷ Zacharia Kamel Abú Saleh si ho spletl s Moše Adadem, který byl jeho původní cíl, jak ukázalo pozdější vyšetřování. Na rozdíl od zabijáků Kubajsího byl Abú Saleh chycen na místě činu a poslán do vězení.⁹⁸

4.3.6 Operace Jaro mládí

9. dubna 1973, pouhý jeden den potom kdy OOP podnikla útok na izraelské letadlo na Kypru a na izraelského velvyslance v Nikósii, byla spuštěna připravovaná Operace Jaro mládí. Tato akce nebyla odvetou za předešlé útoky na Kypru, neboť by jen stěží mohla být spuštěna s takovou rychlostí. Do akce byla tentokrát zapojena izraelská armáda ve spolupráci s Mosadem. Jeho členové několik týdnů předem připravovali zázemí pro hladké provedení operace, neboť měla probíhat v sousedním Libanonu.

⁹⁴ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 273.

⁹⁵ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 195.

⁹⁶ JONAS, G., *Odveta: Skutečný příběh jedné izraelské protiteroristické operace*, str. 139-140.

⁹⁷ PLAW, A., *Targeting Terrorists: A License to Kill?*, str. 50.

⁹⁸ WEST, N., *Encyclopedia of Political Assassinations*, str. 278.

S časovým odstupem několika let Operaci Jaro mládí oficiálně přiznala izraelská armáda, na rozdíl od některých ostatních likvidačních akcí, které jsou z izraelské strany doposud popírány.⁹⁹ Kombinace zpravodajské operativní činnosti spolu se zásahem armády měla tentokrát více cílů, než jen prosté zlikvidování osob. Kromě vyvolání pocitu ohrožení v členech OOP z toho, že mohou být zastiženi kdekoli vč. arabských států, bylo cílem i shromáždění dokumentů z jejich rezidencí.¹⁰⁰

Trojici mužů, kteří byli hlavním cílem této operace a které nebylo možné zabít nikde v Evropě, neboť se ukrývali ve svých domech v Bejrútu, tvořily: Muhammad Júsuf an-Nadžar, známý jako Abú Júsuf, který byl v nejvyšším vedení Fatahu hned po Arafatovi a Abú Ijádovi. Kámil Adwán, velitel operací OOP a Kamál Násir, oficiální mluvčí OOP. Velitelem Sajeret Matkalu v té době byl pozdější premiér Ehud Barak. Cílem komanda bylo dotyčné členy OOP zlikvidovat přímo v jejich rezidencích. Na základě zpravodajské činnosti Mosadu disponovalo komando plány budov, ve kterých se měli muži ukrývat. Z důvodu ztráty momentu překvapení byl zavrhnut útok vrtulníky, namísto toho byl připraven plán operace, ve kterém figurovali příslušníci Sajeret Matkalu co by turisté ze západu, z nichž někteří byli přestrojeni dokonce za ženy, vč. Ehuda Baraka.¹⁰¹

Abú Júsuf a Kamál Adwán byli odsouzeni k smrti kvůli spojení s Černým zářím a Mnichovským masakrem. Byli také vinni z útoků proti Izraeli, které podnikali od roku 1968. Kamál Násir byl považován za legitimní cíl k zabití, neboť podporoval zabíjení nevinných izraelských občanů a byl ideologem OOP.¹⁰² Tito tři muži nebyli jediným cílem, který měla zasáhnout v noci z 9. na 10. dubna izraelská spravedlnost. Jejich likvidace byla součástí celkem pěti souběžně probíhajících operací s různými místy uskutečnění. Likvidace Júsufa, Adwána a Násira byl plánem s označením Aviva. Druhým cílem označovaným jako Gila bylo

⁹⁹ RAVIV, D.; MELMAN, J., *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*, str. 214-215.

¹⁰⁰ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 273.

¹⁰¹ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 202-203.

¹⁰² KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 171-172.

velitelství LFOP, kam zaútočili výsadkáři. Třetím cílem pod označením Cila byla likvidace armádního skladu zbraní na předměstí Bejrútu. Čtvrtým cílem Varda byla likvidace laboratoře na výrobu výbušnin taktéž v Bejrútu. Pátým dílčím cílem Operace Jaro mládí s označením Jehudit byla základna Černého září na severu Sidonu.¹⁰³

Přípravná část operačního týmu, která s časovým předstihem přicestovala do Libanonu pod falešnými identitami, si pronajala několik osobních vozidel. Seznamovala se také s místním prostředím a dodávala zjištěné informace do ústředí Mosadu. Z izraelského přístavu vyplula 9. dubna přibližně desítka raketových člunů typu Sa'ar 3 a zamířila k libanonskému hlavnímu městu. Na palubě byli členové Sajeret Matkalu v civilním oblečení. Po vylodění na gumových člunech, které museli k finálnímu přiblížení na pláž v Bejrútu vojáci použít kvůli utajení a hluku, nastoupili podle předem stanoveného plánu do připravených vozidel, ve kterých na místo dorazili členové přípravného týmu. Vozy se posléze rozjely na různá místa podle čtyř dílčích operací v Bejrútu.¹⁰⁴

Pod vedením Ehuda Baraka byl v rámci cíle Aviva zabit Abú Júsuf, Kámil Adwán a Kamál Násir. Poté, co za pomoci výbušnin izraelské komando vniklo do jejich bytů, byli všichni tři zastřeleni. Abú Júsufa zlikvidoval Jonathan Netanjahu, bratr izraelského premiéra Benjamina Netanjahua. Kámila Adwána zastřelil Ehud Barak. Smrti unikl Jásir Arafat, který se v tu dobu nacházel v jiné čtvrti Bejrútu, stejně tak Abú Ijád.¹⁰⁵ Při tomto útoku byla také zajištěna dokumentace z bytů zabitých členů OOP. V průběhu ústupu z rezidencí byla rozpoutána přestřelka mezi členy izraelského komanda, příslušníky OOP a libanonskou policií. Členové Sajeret Matkalu přesto dokázali ustoupit a v připravených vozech odjet na pláž, odkud se zpět stáhli na člunech k těm opodál plovoucím, raketovým.

¹⁰³ KATZ, S. M., *Targeting Terror: Counterterrorist Raids*, str. 12.

¹⁰⁴ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 197-198.

¹⁰⁵ KAPELIOUK, A., *Arafat*, str. 129.

Zásah si nevyžádal žádnou oběť v řadách izraelského týmu a celý byl proveden během pouhých třiceti minut.¹⁰⁶

Pod vedením Amnona Lipkina, pozdějšího náčelníka generálního štábu, byla v rámci cíle Gila srovnána se zemí budova LFOP. Přiblížení k budově neproběhlo dle připraveného plánu, neboť se rozpoutala přestřelka s ozbrojenými strážci, což probudilo spící členy uvnitř budovy. Následné krveprolití, při kterém byli členové LFOP v drtivé převaze, si vyžádalo dvě izraelské oběti. Přesto se členům Sajeret Matkalu podařilo za prudké palby budovu odpálit, poté co umístili čtvrt tuny výbušnin v přízemí. Zastřelili při tom mnoho členů LFOP, kteří na ně z horních pater útočili.¹⁰⁷ K záchraně dalších členů Sajeret Matkalu byl na místo povolán vrtulník Izraelského vojenského letectva, který zraněné transportoval z místa. Ve zbylých dílčích cílech nebyl zabit žádný významný představitel OOP.¹⁰⁸

Operace Jaro mládí přinesla zásadní zlom. O události hojně referovala světová média, na pohřby mrtvých dorazily v Libanonu statisíce lidí. Cíl operace byl splněn, jelikož byly rozptýleny pochybnosti o izraelské schopnosti zasáhnout kohokoli a kdekoli.¹⁰⁹ Golda Meirová tehdy prohlásila před Knessetem: „*Pozabíjeli jsme vrahy, kteří se opět chystali vraždit.*“¹¹⁰

4.3.7 Músa Abú Zajád

11. dubna 1973 byl zlikvidován další člen Černého září, Músa Abú Zajád, který byl spolupracovníkem Alího Hasana Salameha. V Aténách, kde byl ubytován v hotelu Aristides, byl velmi obezřetný. Likvidační komando Mosadu využilo zmatek, který nastal v životě tohoto teroristy, když se dozvěděl o akci provedené v Libanonu v předchozím dni. Během jeho vycházky k trafice, kde si koupil řadu novin referujících o včerejším

¹⁰⁶ TYLER, P., *Fortress Israel*, str. 227-228.

¹⁰⁷ GINSBURG, M., *The unflappable commander: Amnon Lipkin-Shahak's battle in Beirut*.

¹⁰⁸ KATZ, S. M., *Targeting Terror: Counterterrorist Raids*, str. 15.

¹⁰⁹ KLEIN, A. J., *Protíúder*, str. 182.

dění v Bejrútu, mu byla instalována dálkově ovládaná bomba v jeho hotelovém pokoji. Poté co byla přes telefon ověřena jeho přítomnost na pokoji, byla nálož dálkově odpálena a Abú Zajád byl následnou explozí okamžitě zabit.¹¹¹

4.3.8 Zajd Muchassí

12. dubna 1973 potkal Zajda Muchassího naprosto identický osud, jako jeho předchůdce Husajna Abdalchéra. Muchassí byl jeho nástupcem na Kypru, v tu dobu se však nacházel v Athénách, stejně jako Abú Zajád, který byl předešlý den zabit.¹¹² Muchassí byl zlikvidován dálkově řízenou náloží umístěnou pod postelí v jeho hotelovém pokoji.¹¹³

Poté co byl Muchassí odstraněn následovala dvouměsíční pauza v likvidaci členů Černého září. Ticho prolomila exploze vozidla, ve kterém seděli Abdul Hámid Šibí a Abdul Hádí Nakaa. Plánovali odpálit toto vozidlo, které chtěli zaparkovat vedle pobočky izraelské letecké společnosti El Al na letišti v Římě. O jejich plánu se dozvěděl Mosad a když vozidlo napěchované výbušninami vezli na místo určení, byl jejich vůz odpálen dálkově, skrytou náloží kterou do něj umístili členové Mosadu, ještě než Šibí a Nakaa dorazili k pobočce El Al.¹¹⁴

4.3.9 Muhammad Budia

28. června 1973 byl Alžírčan dr. Muhammad Budia, který udržoval spojení s LFOP a dalšími teroristy, zabit.¹¹⁵ Ve Francii, kde dr. Budia pobýval, byl uvězněn za spolupráci s Alžírskou osvobozenou frontou (FLN). Po vyhlášení Alžírské nezávislosti se angažoval v divadle, avšak naprostá většina jeho známých neměla o jeho teroristické činnosti žádné

¹¹⁰ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 211.

¹¹¹ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 185-186.

¹¹² WEST, N., *Encyclopedia of Political Assassinations*, str. 278.

¹¹³ KHATRI, V., *World Famous Military Operations*, str. 143.

¹¹⁴ VARGO, M. E., *The Mossad: Six Landmark Missions of the Israeli Intelligence Agency, 1960-1990*, str. 136.

¹¹⁵ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 273.

tušení. Jeho podřízeným měl být dr. Hamšarí, který byl ve svém bytě v Paříži zabit jako jeden z prvních v rámci Operace Boží hněv. Dr. Budia dbal nebývale na svou osobní bezpečnost, patrně jako reakci na množství Mosadem zlikvidovaných osob v předchozích měsících. Používal také osobního strážce, snažil se vyhnout stereotypnímu chování a přespával každou noc u jiné ženy, jak zjistil sledovací tým v Paříži.¹¹⁶

Dr. Budia měl přeci jenom jednu slabinu, kterou se podařilo vysledovat. Vždy používal svůj modrý Renault 16. Před jeho použitím však vždy prováděl důkladnou kontrolu vozidla, aby zjistil, zda se v něm nenachází výbušné zařízení. Kontroloval motor, kufr i podvozek vozidla. Likvidační tým Mosadu – Mecada proto instaloval bombu do sedadla řidiče, které dr. Budia zcela jistě nekontroloval.¹¹⁷ Výbušné zařízení mělo tlakový spínač, takže poté kdy osoba zatížila sedadlo, došlo k jeho odpálení. Budia byl na místě zabit, když jej kovové součástky z bomby roztrhaly na kusy.¹¹⁸ Jeho likvidace byla opodstatněna hned z několika důvodů. Tvořil jakési duo s Alí Hasanem Salamehem. Salameh zajišťoval logistiku, Budia teroristické akce prováděl. S Mnichovským masakrem neměl přesto nic společného.¹¹⁹

Černé září po Budiově zabití nařídilo okamžitou odvetu. 1. července 1973 byl zastřelen plukovník Josef Alon, asistent atašé na izraelském velvyslanectví ve Spojených státech. Palestinský student, který atentát provedl, nebyl nikdy dopaden.¹²⁰

4.3.10 Lillehammerský omyl

21. července 1973 byl v norském městě Lillehammer zavražděn muž. Měl to být Alí Hasan Salameh, velitel operací Černého září a jeden ze strůjců Mnichovského masakru. Mosad o tom byl přesvědčen na

¹¹⁶ JONAS, G., *Odveta: Skutečný příběh jedné izraelské protiteroristické operace*, str. 156.

¹¹⁷ HOY, C.; OSTROVSKY, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 218.

¹¹⁸ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 213.

¹¹⁹ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 194-195.

¹²⁰ HOY, C.; OSTROVSKY, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 218-219.

základě informací, které se mu podařilo shromáždit a které hlásili místní pozorovatelé.¹²¹

Vzhledem k tomu jak vysoko Salameh figuroval na seznamu vytvořeném Výborem X, odcestoval na místo kromě Mikea Harariho i generál Cvi Zamir.¹²² Harari byl pověřen, aby na likvidační misi do Norska sestavil tým agentů. Tvořili jej: Abraham Gehmer, Dan Arbel a Sylvia Rafaelová. Všichni tři byli vybráni na základě předchozí úspěšné práce pro Mosad. Týmu přesto chyběli specialisté, kteří by se orientovali v místním prostředí a zejména ovládali norštinu. Proto byla do týmu vybrána i Marianne Gladnikoffová ze Švédska, přestože neprošla ani základním výcvikem a neměla ve zpravodajské činnosti žádnou praxi. Během sestavování týmu obdržel Mosad informaci kterou, jak se později ukázalo, zcela špatně vyhodnotil. Zpráva palestinského agenta z Bejrútu informovala o přesunu jednoho spolupracovníka Salahema, Kamala Benamanea, do Dánska, z čehož si na základě sledovací činnosti dalších agentů v terénu Mosad odvodil, že se tito dva muži plánují setkat v Norsku.¹²³

Muž, kterého agenti v Lillehammeru sledovali, pracoval jako číšník a měl těhotnou norskou manželku. On sám byl původem z Maroka.¹²⁴ Jmenoval se Ahmad Bučiki, což mělo být Salamehovo krycí jméno. K jeho naprosté smůle se setkal s Benamaneem, který za ním přicestoval z Osla. Sledovací tým tak byl utvrzen v tom, že se jedná o Salameha a oba dva spolu plánují další teroristický útok v nějaké nespécifikované severské zemi. V Mosadu se nikdo nepozastavil nad tím, proč tak hledaný terorista jako je Salameh, jezdí po ulici na kole, chodí s manželkou do kina a výborně se orientuje v norském městečku. Přitom chodí bez tělesných

¹²¹ OPPERSKALSKI, M., *Mossad: (nájemní vrahové a tajní agenti Izraele)*, str. 38.

¹²² RAVIV, D.; MELMAN, J., *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*, str. 217.

¹²³ KFIR, M.; OREN, R., *Sylvia Rafaelová agentka Mossadu*, str. 171-172.

¹²⁴ TYLER, P., *Fortress Israel*, str. 280.

strážců a nemá tušení o tom, že je sledován.¹²⁵ Alžírský logistik Černého září Kamal Benamane pro ně byl proto dostatečným potvrzením.¹²⁶

Na místě nakonec působilo přinejmenším deset agentů, kteří se podle pozdějšího vyšetřování na místě chovali tak, že si jich bylo nemožné nevšimnout v tak malém městě, čítající přibližně 20 000 obyvatel. Sledovací tým Bučikiho¹²⁷ identifikoval na základě nekvalitní fotografie Salameha¹²⁸ a od té doby byl nepřetržitě sledován jeho dům. Zároveň několik agentů pochybovalo o tom, že se jedná o Salameha, neboť jim logicky nesesedělo jeho zcela bezstarostné chování.¹²⁹ Když se Bučiki osudného 21. července vracel se svou manželkou z kina, byl na ulici zastřelen dvěma muži. Ti jej po vystoupení z vozu provrtali čtrnácti střelami. Okamžitě po zabití odcestovali z Norska, stejně tak učinil Mike Harari. Na místě ovšem zůstal sledovací a podpůrný tým, který byl posléze odhalen a dopaden.¹³⁰

Když Marianne Gladnikoffová a Dan Arbel z podpůrného týmu vraceli zapůjčený vůz, který použili atentátníci při popravě Bučikiho, naivně předpokládali, že si nikdo z pozorovatelů vraždy nezapsal poznávací značku vozidla. Byli však odhaleni i kvůli svému dalšímu diletantskému pochybení a zatčeni norskou policií. Při jejich vyslýchání byli prozrazeni i další dva členové týmu, kteří stále ještě neopustili Norsko. Sylvia Rafaelová a Abraham Gehmer byli zadrženi v bytě Jigala Ejala, bezpečnostního pověřence izraelského velvyslanectví v Oslu, poté co Gladnikoffová i Arbel poskytli při výsleších informace směřující k tomuto izraelskému pracovníkovi. Ejal byl následujícího dne z Norska vyhoštěn vč. rodiny, ale zatčené členy týmu čekal mnohem horší osud.¹³¹

Posléze byli zadrženi ještě další dva členové týmu, takže norské úřady zadržovaly dohromady šest osob, které byly podezřelé z účasti na

¹²⁵ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 201-202.

¹²⁶ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 274.

¹²⁷ Viz Obrázek č. 2.

¹²⁸ Viz Obrázek č. 3.

¹²⁹ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 220-221.

¹³⁰ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 203.

vraždě Ahmada Bučikiho. 1. února bylo pět z nich odsouzeno k trestům od jednoho do pěti a půl let vězení. Bylo to naprosté fiasko, jelikož kvůli výpovědím odsouzených byl odhalen modus operandi Mosadu, byl zabit nevinný člověk a Izrael nemohl popírat odpovědnost za celou akci, přestože tak činil přes 22 let. Až za vlády Šimona Perese bylo vyplaceno odškodnění Bučikiho rodině.¹³²

V historii Mosadu neexistuje o mnoho horší pochybení, kterému by se dostalo takové publicity, jako byl Lillehammerský omyl.¹³³ Srovnatelná katastrofa potkala Mosad snad jen v průběhu Lavonovy aféry, avšak kvůli prozrazení izraelských agentů nebyl nikdo nevinný zabit. Tresty pro zatčené byly navzdory tomu mnohem přísnější než v Norsku a dva z nich byli popraveni.¹³⁴ Zvláštní Jednotka 131 Mosadu měla tehdy provádět bombové útoky pod falešnou vlajkou, aby bylo zamezeno odchodu vojsk Británie z Egypta.¹³⁵

4.3.11 Said Hammami

4. ledna 1978 byla přerušena několik let trvajících pauza v likvidaci osob Mosadem, alespoň podle dostupných zdrojů. Odmítka byla zapříčiněna jednak fatálním selháním v Lillehammeru a neméně Jomkipurskou válkou. Hammami pracoval jako Arafatův zástupce v Londýně a reprezentoval zde OOP. Byl jedním z prvních zástupců OOP, který veřejně hovořil o myšlence řešení izraelsko-palestinského konfliktu mírovým způsobem formou dvou-státního uspořádání.¹³⁶ Hammami byl zabit v Londýně agenti Abú Nidálovy organizace (OAN)¹³⁷, přesto nelze vyloučit, že se nejednalo o práci Mosadu. K jeho likvidaci ovšem chyběl

¹³¹ KFIR, M.; OREN, R., *Sylvia Rafaelová agentka Mossadu*, str. 181-183.

¹³² KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 209-210.

¹³³ HOY, C.; OSTROVSKY, V., *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*, str. 220.

¹³⁴ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 136-137.

¹³⁵ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 120.

¹³⁶ HART, A., *Zionism: Conflict without end?*, str. 207.

¹³⁷ OAN byla palestinskou teroristickou organizací, viz ČEJKA, M., *Izrael a Palestina (4.vyd.)*, str. 109.

závažný důvod a spojitost s Černým zářím nebyla u Hammamiho prokázána.¹³⁸

4.3.12 Wadia Haddád

30. března 1978 zemřel na otravu jedem dr. Wadia Haddád, známý jako Abú Hání, v nemocnici ve Východním Berlíně. Byl zakladatelem LFOP po rozkolu s Georgem Habášem a velel ozbrojeným zahraničním operacím této skupiny. Jeho úmrtí měla mít na svědomí irácká zpravodajská služba.¹³⁹

Dr. Haddád byl viněn z podílu na únosu letu č. 426 společnosti El Al v roce 1968 na lince z Londýna do Tel Avivu, který byl přinucen přistát v Alžírsku. Přisuzována vina mu byla i na likvidaci letadel v jordánském Zarqá 6. září 1970, když byla vyhozena do povětří skupina třech letounů západních společností. Měl mít na svědomí také únos letu č. 139 společnosti Air France v roce 1976, který byl osvobozen v rámci legendární izraelské záchranné Operace Entebbe. Podíl mu byl přisuzován i na některých dalších útocích a z těchto důvodů byla jeho likvidace pro Izrael zcela legitimní. První pokus o jeho zabití proběhl v Bejrútu už v červenci 1970. Do jeho bytu bylo vypáleno šest raket typu Kaťuša, přesto jej nezabily, ačkoli se v bytě v tu dobu nacházel.¹⁴⁰ Dr. Haddád spolupracoval s ruskou KGB od roku 1970 a pobýval v Bagdádě. Cestoval obvykle jen do zemí Východního bloku, což představovalo pro Mosad stěžejní problém v jeho možné likvidaci.¹⁴¹

Pracovníkům Mosadu se přesto podařilo zjistit, že slabostí dr. Haddáda byla obliba belgické čokolády.¹⁴² Připraveno proto bylo speciální balení belgických pralinek, které obsahovaly smrtelný jed, vyvinutý v Izraelském biologickém institutu v Nes Cioně. Pralinky byly doručeny

¹³⁸ AGHA, H.; FELDMAN, S., *Track-II Diplomacy: Lessons from the Middle East*, str. 12-13.

¹³⁹ BEN GAD, Y., *Politics, Lies, and Videotape*, str. 98.

¹⁴⁰ PEDAHZUR, A., *The Israeli Secret Services and the Struggle Against Terrorism*, str. 61.

¹⁴¹ STROILOV, P., *Behind the Desert Storm*, str. 41-42.

¹⁴² VARGO, M. E., *The Mossad: Six Landmark Missions of the Israeli Intelligence Agency, 1960-1990*, str. 186.

prostřednictvím dvojitého palestinského agenta a dr. Haddád je zkonsumoval. Následkem toho došlo během několika týdnů k zničení jeho imunitního systému a po několika měsících bolestivého umírání zemřel 30. března 1978 pod dohledem německých lékařů, bez tehdy jasné příčiny smrti.¹⁴³

4.3.13 Alí Hasan Salameh

22. ledna 1979 explodovalo vozidlo v Bejrútu a Alí Hasan Salameh následně zemřel.¹⁴⁴ Jeho vypátrání a likvidace trvala ještě přes pět let od Lillehammerského omylu, během nějž měl být původně zabit. Salamehovo bydliště bylo lokalizováno v Bejrútu a na operaci byla tentokrát nasazena osoba, která prošla kompletním zpravodajským výcvikem v Mosadu. Erika Chambersová po vytvoření věrohodné krycí legendy, kterou vytvářela několik let, pracovala jako charitativní pracovnice v Libanonu. Navázala kontakty s OOP vč. Salameha a byla ubytována na trase, po které Salameh denně projížděl.¹⁴⁵

Salameh používal ozbrojenou ochranku, ale ke své smůle se oženil s Georginou Rizkovou a v jeho životě tak zavládlo mnoho stereotypů. Denně dojížděl do práce ze své rezidence a pravidelně jezdil po stejné trase, čímž byl relativně snadným cílem. V polovině ledna 1979 přicestovali do Bejrútu britský a kanadský turista, kteří se společně setkali s Chambersovou. Všichni tři pracovali pro Mosad a jejich cílem byla smrt Salameha. Izraelské námořnictvo zanechalo na pláži severně od Bejrútu výbušniny, které byly tímto týmem naloženy do automobilu značky Volkswagen.¹⁴⁶ Vozidlo bylo ponecháno zaparkované na ulici, odkud na něj měla Chambersová z okna výhled. Když Salameh projížděl kolem zaparkovaného vozu, byl odpálen detonátor a následná exploze zasáhla nejméně 18 lidí. Kromě čtyř mrtvých ochránců Salameha bylo zabito i

¹⁴³ PEDAHZUR, A., *The Israeli Secret Services and the Struggle Against Terrorism*, str. 62.

¹⁴⁴ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 275.

¹⁴⁵ RAVIV, D.; MELMAN, J., *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*, str. 223.

¹⁴⁶ BAR ZOHAR, M.; MIŠAL, N., *Mossad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*, str. 207.

několik kolemjdoucích, mj. i britský a německý student. Alí Hasan Salameh zemřel následujícího dne na následky těžkých zranění.¹⁴⁷

4.3.14 Zuhejr Mohsen

27. července 1979 byl Zuhejr Mohsen zastřelen, když opouštěl kasino ve francouzském Cannes. Mohsen zastával pozici militantního velitele křídla OOP, které úzce spolupracovalo se syrskou stranou Ba'ath.¹⁴⁸ Toto ozbrojené křídlo, zvané as-Sajqa, mělo mít na svědomí masakr tří stovek křesťanů v Damouru v Libanonu v roce 1976.¹⁴⁹ Odpovědnost za jeho likvidaci byla přisuzována i některým palestinským skupinám, případně Egyptu.¹⁵⁰ Mohsen nepoužíval žádné tělesné strážce a byl proto snadným cílem. Jeho zabití vyvolalo rozpad křídla as-Sajqa.¹⁵¹

4.3.15 Abú Daúd

1. srpna 1981 bylo na Mohammada Daúda Oudeha, zvaného Abú Daúd, vypáleno pět ran z bezprostřední blízkosti, když seděl ve varšavské kavárně. Daúd pobýval ve Východním bloku z obavy o svůj život a cestoval pod falešnou identitou. Mladík, který z místa uprchl v připraveném vozidle s řidičem, nebyl chycen. Abú Daúd přesto vážným zraněním nepodleh a byl za asistence polské vlády převezen do úkrytu, kde se později zotavil. Soudí se, že kromě Mosadu mohla mít na svědomí tento čin i některá palestinská frakce.¹⁵²

Abú Daúd později poskytl rozhovor, ve kterém obhajoval Mnichovský masakr, za kterým nepochybně stál. Ničeho přitom nelitoval a na rozdíl od jiných palestinských představitelů, nikdy neustoupil od radikálního boje za palestinský stát.¹⁵³ Po Mnichovském masakru vedl

¹⁴⁷ TYLER, P., *Fortress Israel*, str. 281.

¹⁴⁸ WEST, N., *Encyclopedia of Political Assassinations*, str. 168.

¹⁴⁹ FAUCON, B., *West Bankers*, str. 41.

¹⁵⁰ DUTHEL, H., *Global Secret and Intelligence Services II*, str. 337.

¹⁵¹ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 221.

¹⁵² REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 241-242.

¹⁵³ KARAM, Z., *Munich mastermind has no regrets*.

zhýralý život v Československu, odkud byl později vypovězen do Sýrie. Zde zemřel přirozenou smrtí v roce 2010.¹⁵⁴

4.3.16 Abú Ijád

14. ledna 1991 jeden z Abú Ijádových tělesných strážců, Hamza Abú Zajd, rozstřílel kromě Ijáda i Haíla Abdela Hamida, šéfa bezpečnosti OOP, a Muhammada Fakra al-Omarího, když spolu večeřeli v Tunisku.¹⁵⁵ Abú Ijád byl jedním ze zakladatelů Fatahu a v organizaci zastával ve vedení třetí příčku.¹⁵⁶ Kromě podílu na Mnichovském masakru byl Ijád viněn i z neúspěšného pokusu o atentát na izraelského velvyslance v Londýně, Šloma Argova, v roce 1982.¹⁵⁷ V Tunisku však nebyl popraven Mosadem, ačkoli po něm nepochybně takřka dvě desítky let pátral a pokoušel se o to, jak dokládá sám Ijád, ale skupinou OAN. Tato teroristická skupina, vedená Abú Nidálem, byla velmi radikální a nevyrovnala se s praktickým přístupem Abú Ijáda, který byl ochotný vést diplomatické jednání s Izraelem na sklonku života.¹⁵⁸

Ijád osobně líčí pokus Mosadu a Mukábarátu o jeho zabití ze srpna 1973. Tehdy byl dvojitým palestinským agentem vyrušen v Káhiře. Agent se s ním snažil navázat důvěru falešným přiznáním se k pokusu o jeho plánovaný atentát, přičemž měl Ijádovi uložit v domě kufřík s výbušninou. Jelikož jednal neprofesionálně, Ijád jej svou ostražitostí odhalil a předal egyptským úřadům, které Palestince uvěznil.¹⁵⁹ Zájem na jeho odstranění měli i Jordánci, jelikož byl zodpovědný za pokus o atentát na krále Husajna v říjnu 1974.¹⁶⁰ Spolupráce Izraele a Jordánska v jeho odstranění byla v tomto případě oboustranně výhodná. Abú Daúd ani Abú Ijád nebyli tedy Mosadem zlikvidováni v rámci Operace Boží hněv, ačkoli

¹⁵⁴ Times of Israel. Revealed: Munich Olympic terror mastermind's drunken life in Prague.

¹⁵⁵ RATHMELL, A., Palestinian Terrorist Group after 1988.

¹⁵⁶ PEDAHZUR, A., *The Israeli Secret Services and the Struggle Against Terrorism*, str. 187.

¹⁵⁷ KUMARASWAMY, P. R. *The A to Z of the Arab-Israeli Conflict*, str. 34.

¹⁵⁸ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 243.

¹⁵⁹ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 246-247.

¹⁶⁰ AMOS, J. W., *Palestinian Resistance*, str. 52.

nepochybně stáli na prvních příčkách seznamu Výboru X kvůli svému postavení.

4.3.17 Atef Bseiso

8. června 1992 podlehl smrtelnému zranění Atef Bseiso, šéf bezpečnosti a zpravodajství OOP, když byl zastřelen ve Francii. Při své oficiální návštěvě se měl sejít s důstojníky francouzské zpravodajské služby DST. Zprvu nebylo jasné, zda za zabitím stojí OAN nebo Mosad, později bylo spíše zřejmé, že mohl mít jistý podíl na Mnichovském masakru.¹⁶¹ K pařížskému atentátu se o několik dní později telefonicky přihlásila OAN. Lze se domnívat, že to bylo pouze z důvodu uvádající známosti této organizace na poli terorismu a za incidentem mohl být skutečně Mosad.¹⁶² Atef Bseiso nahradil na pozici Abú Ijáda, který byl zabit před půldruhým rokem. Provedení atentátu přesto nasvědčuje tomu, že šlo spíše o Mosad, jelikož byly použity obvyklé zbraně ráže .22 LR, Beretty 71, kterými byl zlikvidován již Zuajtar před dvaceti lety.¹⁶³

Bseiso byl pravděpodobně posledním člověkem, který Mosad zlikvidoval v rámci Operace Boží hněv a měl souvislost s Mnichovským masakrem.¹⁶⁴ Jeho likvidace na francouzském území vyvolala skrytou roztržku mezi Izraelem a Francií, která prozradila Adnana Jásína, který pracoval pro Mosad v Tunisku. Zastával vysokou pozici u Arafata a jeho uvěznění zkomplikovalo Izraeli probíhající mírové rozhovory.¹⁶⁵ Přestože v dalších letech umírali další lidé pracující proti Izraeli, lze už pouze pochybovat o tom, zda měli na masakru nějaký podíl. Likvidace prováděné do dnešních dnů tak mají celou řadu dalších důvodů a stěží v nich bude nalezena pomsta za události v Mnichově v roce 1972.

¹⁶¹ VARGO, M. E., *The Mossad: Six Landmark Missions of the Israeli Intelligence Agency, 1960-1990*, str. 149.

¹⁶² STREISSGUTH, T., *International Terrorists*, str. 93.

¹⁶³ WEST, N., *Encyclopedia of Political Assassinations*, str. 33.

¹⁶⁴ CAROL, S., *Understanding the Volatile and Dangerous Middle East*.

¹⁶⁵ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 21.

4.3.18 Fathi Šakaki

26. října 1995 byl Fathi Šakaki zastřelen dvěma agenty Mosadu na Maltě. Z projíždějícího motocyklu jej zasáhlo šest střel a byl na místě mrtev. Řídil Palestinský islámský džihád, jeho likvidace byla pro Izrael nanejvýš opodstatněná.¹⁶⁶

4.3.19 Džamál a Adnán al-Gháší a Muhammad Safadí

Všichni tři přeživší teroristé z Mnichovského masakru, které zadržela německá policie, Džamál a Adnán al-Gháší a Muhammad Safadí, byli již 29. října 1972 propuštěni a přes Záhřeb se dostali do libyjského Tripolisu. Na svobodu se dostali kvůli únosu letu č. 615 Lufthansy, přičemž Němci okamžitě souhlasili s jejich propuštěním.¹⁶⁷

Džamál al-Gháší nefiguroval na seznamu Výboru X od roku 1986. Jeho odstranění ze seznamu mohlo mít pouze dva relevantní důvody. Buď byl mrtev, což je méně pravděpodobné, nebo jeho likvidace nebyla dostatečně prioritní, protože byl v Mnichově pouhým pěšákem a Mosad soustřeďoval prostředky na vyšší činitele teroristických organizací. Ačkoli se masakru účastnil, nepochybně neměl v jeho plánování žádnou úlohu. V roce 1999 poskytl rozhovor pro dokument *Jeden den v září*, ovšem jeho identifikace na snímku je komplikovaná a nelze určit, zda je to skutečně on. V roce 2009 se měl stále skrývat v Tunisku.¹⁶⁸

Adnán al-Gháší zemřel na konci 70. let přirozenou smrtí v Zálivu, ovšem některé zdroje uvádějí, že byl zabit Mosadem.¹⁶⁹

Muhammad Safadí byl podle některých zdrojů zabit jako Adnán al-Gháší,¹⁷⁰ ovšem nelze dohledat, kdo byl skutečným viníkem jeho smrti.

¹⁶⁶ WEST, N., *Encyclopedia of Political Assassinations*, str. 238.

¹⁶⁷ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 183.

¹⁶⁸ FARRELL, C., *Terror at the Munich Olympics*, str. 81.

¹⁶⁹ DUTHEL, H., *Global Secret and Intelligence Services II*, str. 336.

¹⁷⁰ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 216.

Okolnosti úmrtí, případného skrývání se, těchto tří teroristů jsou doposud nevyjasněné a nelze s určitostí potvrdit, zda byli násilně zabití, zemřeli přirozeně nebo zda dokonce jsou ještě žijícími.¹⁷¹

4.4 Reakce

Jedním z hlavních cílů Operace Boží hněv měla být pomsta zabitých izraelských reprezentantů v Mnichově. Nelze pochybovat o tom, že tento konkrétní cíl byl dostatečně splněn, o čemž svědčí výše uvedený výčet zlikvidovaných strůjců masakru.¹⁷² Je-li ponechána stranou výše materiálních škod, která byla způsobena nevybíravými metodami likvidací (výbuchy v hotelech, příp. bytových domech nebo poškozená vozidla), zůstává otázka nevinných obětí. V případě likvidace Alí Hasana Salameha by bylo možné částečně ospravedlnit zabití jeho tělesných strážců – jejich úkolem bylo chránit teroristu, což přirozeně skýtá svá rizika. Přesto nelze žádným způsobem omluvit zabití nezúčastněných, pouze náhodně kolemjdoucích osob, které zahynuly společně se Salamehem. Mosad v tomto případě mohl nepochybně zabránit zbytečnému krveprolití. Likvidace mohla proběhnout na jiném místě a v jinou dobu, kdy na ulici nebyli náhodní kolemjdoucí. Nelze se proto podívat negativním reakcím nejen z arabského světa, ale i z celé mezinárodní scény. Přestože byla splněna pomsta reprezentantů, nelze konstatovat, že by tím byla zastavena teroristická činnost obecně. K teroristickým útokům proti Izraeli docházelo a dochází i nadále, navzdory zlikvidovaným teroristům.¹⁷³

Z průběhů dílčích operací je patrné, že při nich docházelo k opakovanému porušování mezinárodního práva. Izrael si byl tohoto problému dobře vědom. V první řadě se prakticky ve všech případech pokoušel uplatňovat taktiku hodnověrného popření, tak aby byla vyloučena jakákoli oficiální spojitost s ním v případě zadržení agentů. Ti

¹⁷¹ KLEIN, A. J., *Protiúder*, str. 236-237.

¹⁷² VARGO, M. E., *The Mossad: Six Landmark Missions of the Israeli Intelligence Agency, 1960-1990*, str. 149.

byli ve většině případů vybaveni falešnými neizraelskými pasy, případně bylo využito jejich neizraelského původu a originálních zahraničních pasů. Prostřednictvím premiérky Meirové, která byla na počátku rozhodování o tom, zda je porušování mezinárodního práva a dobrých vztahů se spřátelenými zeměmi méně zásadní než pomsta, Izrael vsadil svou pověst a též své vyslané agenty. Jeho pohled na morálku, nezbytnost odplaty, sebeobranu a vlastní čest jednoduše převýšil mezinárodní právo.¹⁷⁴

Kritika nelegitimnosti zabíjení v mezinárodním měřítku byla proti Izraeli směřována z mnoha zemí. Tímto chováním měl Izrael vystoupit z řady „normálně se chovajících“ států. Je pochopitelné, že jeho chování nemohlo být veřejně obdivováno jako zarputilá touha pomstít své vlastní občany, přesto je ze zahraniční kritiky cítit značné pokrytectví. Kritizující státy nepochybně v řadě případů vedly obdobné kampaně, přinejmenším Spojené státy, a to ve větším měřítku, avšak nedostalo se jim takové publicity jako v případě kontroverzní Operace Boží hněv. Za kritikou může být také skrytá závist Izraeli, pro jeho schopnost zasáhnout kdekoli a kohokoli, čehož jsou některé státy jen stěží schopné.¹⁷⁵ Některé reakce dotčených států, jejichž právo bylo narušeno zásahy Mosadu, nebyly tak zřejmé jako v případě Lillehammerského odhalení. Tehdy byli zadrženi agenti postaveni před veřejný soud a jejich selhání se dostalo náležité publicity. Oproti tomu Francie zvolila částečnou pomstu Izraeli, když záměrně prozradila vysoce postavenou osobu pracující pro Mosad, aby tak zkomplikovala Izraeli mírová jednání. Z prozrazení Adnana Jásína neměla žádný vlastní prospěch.¹⁷⁶

¹⁷³ HABERFELD, M. R.; HASSELL, A., *A New Understanding of Terrorism*, str. 209.

¹⁷⁴ GUIORA, A., *Legitimate Target: A Criteria-Based Approach to Targeted Killing*, str. 72.

¹⁷⁵ McDONALD, J., *Ethics, Law and Justifying Targeted Killings*, str. 15.

¹⁷⁶ Viz kapitola 4.3.17.

5 ZÁVĚR

Výsledky a přínosy Operace Boží hněv je velmi komplikované zhodnotit, především protože existují protichůdná hodnocení této kampaně. V průběhu operací docházelo k opakovanému narušování územní integrity suverénních evropských států, když na jejich územích Mosad operoval. V těchto státech se nebylo možné spoléhat na podporu vlastní izraelské armády v případě potíží operačního týmu nebo na pomoc úřadů, tak jak to je možné v okolí Izraele. Ačkoli evropské státy byly vůči Izraeli neutrální nebo dokonce spřátelené, zabíjení nevinných civilistů, např. v Lillehammeru, nemohlo být tolerováno ani vůči spřátelené zemi.¹⁷⁷

Při likvidacích teroristů docházelo k zabití nezúčastněných a náhodných osob, ačkoli to nepochybně nebylo v operačním plánu ani jako zastrášovacím prostředek. V kontrastu proti sobě zde stojí např. zavraždění dr. Hamšariho, při kterém likvidační tým dbal na to, aby se v bytě kromě cíle nikdo jiný nenacházel a nedošlo ke zranění nebo zabití nevinných osob. Oproti tomu při výbuchu vozidla v rámci likvidace Alí Hasana Salameha v Bejrútu došlo k zabití naprosto nevinných osob, které měly pouze tu smůlu, že se v okamžiku odpálení vozu nacházely poblíž. Morální ospravedlnění k jejich zabití je tak prakticky rovno masakru sportovců na olympiádě.

Ačkoli Operace Boží hněv trvala přibližně dvě desetiletí, její průběh nebyl v žádném případě rovnoměrný. Zpočátku byl patrný vysoký nárůst počtu likvidací po září 1972. Důvod byl prostý. Izrael musel okamžitě reagovat na vlnu teroristických akcí, které byly proti němu namířeny, proto intenzita odvety byla přímo úměrná požadovanému odstrašujícímu účinku. Proto prakticky každý následující měsíc po Mnichovu byl zlikvidován přinejmenším jeden údajný terorista. Tento trend pokračoval až do Lillehammerského omylu, kterým byl ukončen. Bylo to zásadní varování pro fungování Mosadu, jelikož míra neprofesionality v této akci byla enormní. Dále je patrné, že v průběhu této fáze byly likvidovány

¹⁷⁷ BLACK, I.; MORRIS, B., *Mossad: izraelské tajné války*, str. 278.

osoby nižší až střední priority, protože k osobám vysokého postavení, jako byl Abú Ijád, Alí Hasan Salameh nebo Abú Daúd, bylo velice obtížné se dostat, přestože se to nakonec alespoň částečně podařilo. Velkou roli hrála nepochybně i Jomkipurská válka v říjnu 1973, která odsunula prioritu likvidační kampaně na nižší příčky, jelikož likvidace jednotlivých teroristů nemohla překonat poněkud nezodpovědně opomíjené nebezpečí, které hrozilo od okolních nepřátelských arabských států pro Izrael. Vláda tehdy ignorovala zpravodajské informace Mosadu o hrozícím nebezpečí, což mělo v prvních dnech jomkipurské války fatální následky.

Na konci 70. let, po zhruba pětileté odmlce, likvidační kampaň nadále pokračovala. Mosad se patrně dostatečně poučil z fatálního pochybení v Lillehammeru a podobný mezinárodní skandál se již neopakoval. Začal zde také působit faktor rozštěpenosti palestinského odboje. Vznikaly navzájem soupeřící frakce, které různou měrou přistupovaly k mírovému vyjednávání s Izraelem, od naprosto odmítavých skupin typu OAN nebo PIJ po smířlivější frakce OOP, které nakonec byly ochotny vyjednávat, což vedlo až k Madridské konferenci. Boj těchto frakcí mezi sebou se tedy překrýval se zájmy Izraele. Likvidace některých představitelů mohl mít na svědomí stejnou měrou Izrael jako některá palestinská frakce a Izraeli tak byl dán ještě větší prostor pro popírání účasti v likvidaci dotyčné osoby.

Otázkou zůstává, zda likvidace osob, které plánovaly a podnikaly útoky v letecké dopravě, jako byl např. dr. Haddád, vedla ke snížení počtu těchto incidentů. Zabití těchto strůjců vedlo spíše k tomu, že potenciální plánovači budoucích útoků byli odrazeni ze strachu z vypátrání Mosadem. Zcela zásadním faktorem, kvůli kterému došlo k výraznému snížení počtu útoků zejména na izraelské letecké společnosti a lety do Izraele, bylo posílení preventivních bezpečnostních opatření, které potenciální útoky zastavily na počátku a nedošlo tak k případnému provedení vůbec. Izraelské letecké společnosti, zejména El Al, se posléze staly proslulé svou bezpečností, která se skládá z několika stupňů aktivní i pasivní ochrany. Od pečlivé kontroly všech cestujících a zavazadel, přes speciální

konstrukci zavazadlového prostoru letadla odolávající detonacím a vyškolenému palubnímu personálu, až po aktivní protiraketový systém *Commercial Multi-Spectral Infrared Countermeasures*, jímž jsou civilní dopravní letadla vybavena. Nelze se tedy podívat prudkému poklesu až naprosté eliminaci útoků vůči izraelské letecké dopravě.

Teprve po desítkách let po Mnichovském masakru se pozůstalí domohli na mnichovské policii zveřejnění dokumentace z osudného září 1972. Pod neustálým tlakem byla částečně přiznána vina na zcela neprofesionální zásahu policie, např. slovy Manfreda Schreiberera, který o ostraze olympijské vesnice prohlásil: „*Byli vybaveni šněrovacími botkami na občůzky, teplákovými soupravami na sport a čapkou proti dešti. Taková výstroj na boj s terorismem nepostačovala.*“¹⁷⁸ Svou roli hrála i obava Německa, aby olympijské hry roku 1972 nepřipomínaly ty z roku 1936, proto jejich policejní ochrana byla záměrně zcela nedostatečná.

Samotný příběh odvetné Operace Boží hněv se dočkal hned několika filmových zpracování. Již v roce 1986 vznikl kanadský snímek *Meč Gideonův* režiséra Michaela Andersona. V roce 2005 natočil režisér Steven Spielberg celovečerní film *Mnichov*, v roce 2006 pak následoval britský snímek *Mnichov: Odveta Mossadu* režiséra Toma Whittera.

¹⁷⁸ REEVE, S., *Jeden den v září: Mnichov*, str. 258.

6 POZNÁMKY

č. – číslo

dr. – doktor

mj. – mimo jiné

příp. – případně

resp. – respektive

srov. – srovnej

str. – strana

tzv. – takzvaný

vč. – včetně

vyd. – vydání

zejm. – zejména

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

AGHA, Hussein; FELDMAN, Shai. *Track-II Diplomacy: Lessons from the Middle East*. Cambridge, MIT Press, 2003. ISBN 9780262261425.

AMOS, John W. *Palestinian Resistance: Organization of a Nationalist Movement*. Amsterdam: Elsevier, 2013. ISBN 9781483189413.

BAR ZOHAR, Michael; MIŠAL, Nisim. *Mosad: Nejslavnější operace izraelské tajné služby*. Přeložila Milena Pellarová. Praha: Euromedia Group - Knižní klub, 2013. ISBN 9788024240374.

BBC NEWS. Munich: Operation Bayonet. *BBC*. [online]. 18 January 2006. [cit. 2017-10-28]. Dostupné z www: http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/this_world/4605414.stm

BEN GAD, Yitschak. *Politics, Lies, and Videotape: 3,000 Questions and Answers on the Mideast Crisis*. New York: Shapolsky Publishers, 1991. ISBN 9781561710157.

BLACK, Ian; MORRIS, Benny. *Mossad: izraelské tajné války*. Přeložily Zdena Sparlingová, Tamara Váňová. Brno: Jota, 2011. ISBN 9788072179534.

BURNTON, Simon. 50 stunning Olympic moments No 26: The terrorist outrage in Munich in 1972. *The Guardian*. [online]. 2 May 2012. [cit. 2018-01-19]. Dostupné z www: <https://www.theguardian.com/sport/blog/2012/may/02/50-stunning-olympic-moments-munich-72>

CARLTON, David; SCHAERF, Carlo. *International Terrorism and World Security*. Oxford: Routledge, 2015. ISBN 9781317480471.

CAROL, Steven. *Understanding the Volatile and Dangerous Middle East: A Comprehensive Analysis*. Bloomington: iUniverse, 2015. ISBN 9781491766583.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 9788090333390.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 4. aktualizované vydání. Brno: Centrum strategických studií, 2015. ISBN 9788087474907.

DUTHEL, Heinz. *Global Secret and Intelligence Services II: Hidden Systems that deliver Unforgettable Customer Service*. Norderstend: BoD – Books on Demand, 2014. ISBN 9783738607789.

FARRELL, Courtney. *Terror at the Munich Olympics*. Kingsford: ABDO, 2010. ISBN 9781616133337.

FAUCON, Benoit. *West Bankers*. Morrisville: Lulu.com, 2011. ISBN 9781445214405.

GIBIŠ, Vojtěch. POHNUTÉ OSUDY: Černé září. Palestinci na olympiádě v Mnichově zabili 11 Izraelců. *LIDOVKY.cz*. [online]. 25 May 2016. [cit. 2018-01-20]. Dostupné z www: https://www.lidovky.cz/pohnute-osudy-cerne-zari-palestinci-na-olympiade-v-mnichove-zabili-11-izraelcu-1xa-/lide.aspx?c=A160524_211836_lide_ele

GINSBURG, Mitch. The unflappable commander: Amnon Lipkin-Shahak's battle in Beirut. *The Times of Israel*. [online]. 19 December 2012. [cit. 2018-01-27]. Dostupné z www: <http://www.timesofisrael.com/the-unflappable-commander-amnon-lipkin-shahaks-battle-in-beirut/>

GRESH, Alain; VIDAL, Dominique. *The New A-Z of The Middle East*. New York: I. B. Tauris, 2004. ISBN 9781860643262.

- GUIORA, Amos. *Legitimate Target: A Criteria-Based Approach to Targeted Killing*. Oxford: Oxford University Press, 2013. ISBN 9780199969746.
- HABERFELD, Maria R.; HASSELL, Agostino. *A New Understanding of Terrorism: Case Studies, Trajectories and Lessons Learned*. New York: Springer Science & Business Media, 2009. ISBN 9781441901156.
- HART, Alan. *Zionism: Conflict without end?* Gardena: SCB Distributors, 2010. ISBN 9780932863690.
- HOY, Claire; OSTROVSKY, Victor. *Lstí a klamem: Znepokojivý pohled do nitra Mosadu*. Přeložil Vladimír Svoboda. Praha: Ikar, 1991. ISBN 9788071180371.
- JOHNSON, Loch K. *Strategic Intelligence: Covert action : behind the veils of secret foreign policy*. Westport: Greenwood Publishing Group, 2007. ISBN 9780275989453.
- JONAS, George. *Odveta: Skutečný příběh jedné izraelské protiteroristické operace*. Přeložila Gita Zbavitelová. Praha: Academia, 1996. ISBN 9788020005793.
- KAPELIOUK, Amnon. *Arafat*. Přeložily Klára Uhlířová, Eva Mišíková. Praha: Levné knihy, 2008. ISBN 9788073096182.
- KARAM, Zeina. Munich mastermind has no regrets. *The Associated Press*. [online]. 23 February 2006. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z [www: http://www.seattlepi.com/sports/article/Munich-mastermind-has-no-regrets-1196762.php](http://www.seattlepi.com/sports/article/Munich-mastermind-has-no-regrets-1196762.php)
- KATZ, Samuel M. *Targeting Terror: Counterterrorist Raids*. Minneapolis: Twenty-First Century Books, 2005. ISBN 9780822515685.

KELLY, Cathal. Munich massacre terrorists helped unwittingly by Canadians in 1972 Olympic atrocity. *Thestar.com*. [online]. 28 April 2012. [cit. 2018-01-19]. Dostupné z www:

https://www.thestar.com/sports/olympics/2012/04/28/kelly_munich_massacre_terrorists_helped_unwittingly_by_canadians_in_1972_olympic_atrocity.html

KFIR, Moti; OREN, Ram. *Sylvia Rafaelová agentka Mossadu*. Přeložil Josef Otáhal. Praha: Naše vojsko, 2013. ISBN 9788020613622.

KHATRI, Vikas. *World Famous Military Operations*. New Delhi: Pustak Mahal, 2011. ISBN 9788122312508.

KLEIN, Aaron J. *Protiúder: masakr na mnichovské olympiádě 1972 a vražedná reakce Izraele*. Přeložila Dana Šimonová. Praha: Práh, 2006. ISBN 8072521705.

KUMARASWAMY, P. R. *The A to Z of the Arab-Israeli Conflict*. Lanham: Scarecrow Press, 2009. ISBN 9780810870154.

LARGE, David C. *Munich 1972: Tragedy, Terror, and Triumph at the Olympic Games*. Washington: Rowman & Littlefield, 2012. ISBN 9780742567399.

MARCOVITZ, Hal. *The Munich Olympics*. New York: Infobase Publishing, 2002. ISBN 9781438124865.

McDONALD, Jack. *Ethics, Law and Justifying Targeted Killings: The Obama Administration at War*. Oxford: Routledge, 2016. ISBN 9781317239581.

NASR, Kameel B. *Arab and Israeli Terrorism: The Causes and Effects of Political Violence, 1936-1993*. Jefferson: McFarland, 1997. ISBN 9780786402809.

OPPERSKALSKI, Michael. *Mossad: (nájemní vrahové a tajní agenti Izraele)*. Přeložil Dušan Spáčil. Praha: Orego, 2002. ISBN 9788086117782.

PEDAHZUR, Ami. *The Israeli Secret Services and the Struggle Against Terrorism*. New York: Columbia University Press, 2010. ISBN 9780231140430.

PLAW, Avery. *Targeting Terrorists: A License to Kill?* Farnham: Ashgate Publishing, Ltd., 2008. ISBN 9780754645269.

RATHMELL, Andrew. Palestinian Terrorist Group after 1988. In CRENSHAW, Martha; PIMLOTT, John. *International Encyclopedia of Terrorism*. Oxford: Routledge, 2015. ISBN 9781135919733.

RAVIV, Dan; MELMAN, Josi. *Špioni proti Armagedonu: tajné války Mosadu*. Přeložil Dalibor Výborný. Praha: Euromedia Group - Knižní klub, 2014. ISBN 9788024245058.

REEVE, Simon. *Jeden den v září: Mnichov: vylíčení masakru na mnichovských olympijských hrách v roce 1972, politického zákulisí a tajné odvetné akce*. Přeložila Petra Kůsová. Praha: Argo, 2006. ISBN 9788072037537.

STREISSGUTH, Thomas. *International Terrorists*. Minneapolis: The Oliver Press, Inc., 1993. ISBN 9781881508076.

STROILOV, Pavel. *Behind the Desert Storm: A Secret Archive Stolen from the Kremlin that Sheds New Light on the Arab Revolutions in the Middle East*. Columbus: Price World Publishing, 2011. ISBN 9781936910670.

The Library of Congress. THE SOCIOLOGY AND PSYCHOLOGY OF TERRORISM: WHO BECOMES A TERRORIST AND WHY? *The Library of Congress*. [online]. September 1999. [cit. 2018-01-17]. Dostupné z www: https://www.loc.gov/rr/frd/pdf-files/Soc_Psych_of_Terrorism.pdf

THOMAS, Gordon. *Meč Gedeonův: z tajných archivů izraelské špionážní centrály Mosad*. Přeložil Vladimír Kára. Praha: Práh, 2000. ISBN 9788072520329.

Times of Israel. Revealed: Munich Olympic terror mastermind's drunken life in Prague. *The Times of Israel*. [online]. 9 September 2017. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z www: <https://www.timesofisrael.com/revealed-munich-olympic-terror-masterminds-drunken-life-in-prague/>

TYLER, Patrick. *Fortress Israel: The Inside Story of the Military Elite Who Run the Country – and Why They Can't Make Peace*. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2012. ISBN 9780374281045.

VARGO, Marc E. *The Mossad: Six Landmark Missions of the Israeli Intelligence Agency, 1960-1990*. Jefferson: McFarland, 2014. ISBN 9780786479146.

WEST, Nigel. *Encyclopedia of Political Assassinations*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2017. ISBN 9781538102398.

8 RESUMÉ

The bachelor thesis deals with the Israeli Operation Wrath of God. The purpose of this thesis is provided a clear reflection of the reversal actions that followed after the massacre of eleven Israeli Olympians at the 20th Summer Olympic Games in Munich in 1972. It is divided into three main parts.

The first part of the thesis introduces the Black September Organization that was a Palestinian terrorist group within Fatah. Its creation, structure, links with other organizations and realized actions and attacks before the Munich Massacre in 1972.

In the second part of the thesis is briefly drawn the course of the massacre at the Olympics in Munich, preceded by events that occurred immediately after its end. The thesis also deals with the decisions of the top Israeli representatives and the subsequent events that led to the creation of the Operation Wrath of God itself.

The individual chapters in the third part of the thesis describe selected human targets for physical destruction based on the assumed or actual connection with the planning and realization of the Munich Massacre.

The final part of the thesis summarizes the consequences, successes and failures after the surgery. Here are the contradictions that exist between the original intent and the sense of the entire averted operation and its actual course and execution.

9 PŘÍLOHY

Obrázek č. 1. Mrtví Izraelci v Mnichově 1972. (Zdroj: https://1gr.cz/fotky/lidovky/16/053/lnorg/ELE637d4f_file.jpg, upraveno)

Obrázek č. 2. Ahmad Bučiki. (Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/71/Ahmed_Bouchiki.jpg)

Obrázek č. 3. Alí Hasan Salameh. (Zdroj: https://margaridasantoslopes.files.wordpress.com/2014/09/010-ali-hassan-salameh-age-27-was-yasir-arafat_s-plo-security-chief-in-1969-when-his-friend-mustafa-zein-arranged-a-clandestine-meeting-with-bob-ames-in-beirut_s-strand-cafc3a9-as.jpg)